

CHRONIEK VAN DE HEERLIJKHEID WEERT,

GETROKKEN UIT

de stadsrekeningen, charters en andere oorspronkelijke bescheiden.

De chroniek van de heerlijkheid en der stad Weert die hier volgt, is geheel geput uit het archief der gemeente Weert en de rechterlijke archieven dier heerlijkheid.

Van gedrukte bronnen is geen gebruik gemaakt dan voor de aantekeningen. Een chroniek is, of liever moet zijn, een bron voor de geschiedenis en daarom moet men niet daarvoor uit afgeleide beken pulten; dan wordt later veel als authentiek door anderen overgenomen dat dien naam niet verdient en men dekt zich met de aanhaling bijv. chroniek van Weert uit de archieven; zulke dooreenmenging van authentiek en niet authentiek is dikwijls de oorzaak van geschiedkundige dwaling geweest, vooral als men dan uit gedrukte boeken feiten overneemt die niet voldoende gestaafd of, erger, geheel valsch zijn.

Om verder deze chroniek geheel zijn eigenaardig karakter te doen behouden, hebben wij zelfs niets overgenomen uit andere chronieken van Weert, zooals de „kronyk van het klooster Maria-Wyngaard (1), te Weert, door zuster Maria Luyten in dl. XII, bladz. 145—220 en

---

(1) In „Verslag aangaande een voorloopig onderzoek in Engeland naar archivalia belangrijk voor de geschiedenis in Nederland, op last der regeering ingesteld door Dr P. J. Blok, Hoogleeraar te Groningen”. 's Gravenhage, Martinus Nijhoff, 1891, 8°, wordt, bladz. 22, vermeld dat zich in het British Museum bevindt „Ms. 26663 Doodenlijst van het convent van Weert (1627—1813)”. — Wolk klooster nu hier bedoeld is, dat der Franciscanen of der reguliere kanonikessen, weet ik niet; de reguliere kanoniken waren in 1627 nog niet te Weert. Dergelijke doodenlijsten bevatten dikwijls bijzonderheden die niet slechts voor de geschiedenis van het convent maar ook voor de plaats waar zich dit bevond, van waarde zijn.

de chroniek der stad Weert van 1784 tot 1852 geschreven door den ooggetuige Lambertus Goofers" in dl. XXV van dit tijdschrift, p. 365—410; noch heb ik getracht de feiten van onze chroniek met die der twee andere, waar oogenschijnlijk of in waarheid verschil bestond, in verband te brengen, of die van onze chroniek uit de twee andere toe te lichten; slechts op een paar plaatsen hebben wij op verschil gewezen. Een ander zij de taak overgelaten uit al die chronieken een geschiedenis samen te stellen, doch dan liefst niet in chroniekvorm. Maar dan dienen meer bronnen te worden benuttigd en wel voornamelijk de stadsrekeningen, die met 1488 (1) reeds aanvangen, van het begin tot het eind en de privilegie-boeken, de boeken der gilden, der resolutiën van den magistraat (1740—1796) de ordonnantie-boeken, de boeken der armenstichtingen enz. enz., waartoe ons de tijd en de gelegenheid heeft ontbroken.

Wij raadpleegden slechts: 1° de charters van de gemeente-archieven en rechterlijke archieven, 2° eene portefeuille van het stadsarchief, waarin door mij werd bijeenverzameld wat tijdens het schiften der rechterlijke van de gemeente-archieven in de maand Mei en Juni 1891 ten raadhuize te Weert opmerkelijk voorkwam — bij welke gelegenheid tevens een korte inventaris met inhoudsopgave der charters en der stukken in voornoemde portefeuille werd vervaardigd — 3° ook enkele afzonderlijke rechterlijke bescheiden toen door mij in regest meege-deeld in den inventaris. 4° Slechts „currente calamo" of liever „stylo plumbeo" mocht ik enkele oogenblikken benuttigen om hier en daar uit de stads rekeningen een en ander aan te stippen; dit geldt slechts voor de jaren 1501 (alleen de eerste steenlegging der kerk) Allerheiligen 1510 — Allerh. 1511, — Allerh. 1555 — Allerh. 1556, — idem 1556—1557, 1571—1572, 1573—1574, 1574—1575, 1585—1586, 1586—1587. Men houde in het oog dat het rekeningjaar te Weert van Allerheiligen tot Allerheiligen liep.

Dit alles tot „Würdigung", zou de Duitscher zeggen, van mijn chroniek.

Wat nu volgt strekke tot toelichting:

Het is bijna onmogelijk om geregeld den draad te volgen van deze chroniek zonder te weten wie achtereenvolgens het bestuur over

---

(1) Sinds 1488 volgen zij vrij geregeld.

Weert in handen hadden; vooral sinds 1568 wordt de opvolging zeer verward en is zeer weinig bekend, daarom plaatsen wij hier een klein overzicht van de heeren. (Tot Philips de Montmorency volgen wij Goethals' *Histoire Généalogique de la maison de Horne en Stokvis*).

1. Willem I? (1) heer en graaf van Horne, heer van Weert, Nederweert, Wesseem, enz. † circa 1240, gehuwd met Margaretha van Altena enz.
2. Willem II, graaf van Horne, heer van Altena, Weert enz. † 1234, zoon van Willem I.
3. Willem III, heer enz. gesneuveld in den slag van Zierikzee 1304, zoon van Willem II.
4. Gerard I, heer enz. † 8 Mei 1333, 2de zoon van den voorgaande.
5. Willem IV, heer enz. † 1343, zoon van Gerard I.
6. Gerard II, zoon van Willem IV, graaf van Horne, heer enz. en van Hees en Leenden, 1345, 26 Sept. gesneuveld te Stavoren.
7. Willem V, graaf van Horne, heer van Altena, Weert, Nederweert en Wesseem, † 1358, broeder van Gerard II.
8. Willem VI, zoon van den voorgaande, heer enz., † 25 Oct. 1415 in den slag van Azincourt.
9. Willem VII, heer enz. † 23 Juli 1433, zoon van Willem VI.
10. Jacob I, heer enz. en graaf van het Heilig Roomsche Rijk (bij brief van 1450) † 3 Mei 1488, zoon van Willem VII.
11. Jacob II, heer enz., † 8 Oct. 1530, zoon van Jacob I.
12. Jacob III, heer enz., † 15 Oct. 1531, zoon van Jacob II.
13. Jan I, heer enz., † in 1540, broeder van Jacob III.
14. Philips van Montmorency, zoon van Joseph graaf van Nivelle en Anna, dochter van Floris van Egmond. Anna hertrouwde na Joseph's dood met Jan I van Horne. Philips werd gelijk bekend is 5 Juni 1568 te Brussel onthoofd (2).
15. Op Philips volgde Herman van Nieuenaer, broeder van Walburgis, de vrouw van den voornoemden Philips de Montmorency. Hij verhief de heerlijkheden Weert, Nederweert en Wesseem in 1578 en overleed 4 December 1578.

---

(1) Over de heeren vóór hem heerscht slechts twijfel.

(2) Nivelle is *Nevele*, een dorp in *Vlaanderen*. Als zonderling stippen wij hier aan dat de Belgische regeering voor een twintig jaren te *Nivelles*, eene stad in *Henegouwen*, een standbeeld van Philips de Montmorency met zijn familiewapen plaatste in den gevel van eene nieuwe school, zeker om de kinderen te leeren hoe men in onzen tijd de geschiedenis vervalscht.

Hoe de heerlijkheden eerst aan Herman van Nieuenaer, en niet rechtstreeks aan zijne zuster zijn gekomen gelijk dikwijls beweerd wordt, zullen wij in 't kort zien:

Eenige geschiedschrijvers, wien het testament van Philips en zijne huwelijksvoorwaarden onbekend waren, vertellen heel eenvoudig dat hij ze aan zijne vrouw naliet. Niets is minder waar, daar had hij niet het recht toe en heel toevallig als 't ware, bij gemis van nadere erfgenamen kwamen deze heerlijkheden later aan gemelde gravin. Men zal hier achter zien uit het testament zelf, dat de hier bestreden bewering geheel onwaar is: Philips vermaakte in 1568, 4 Juli, al zijne bezittingen aan Floris zijn broeder, die Oct. 1570 ter dood werd gebracht in Spanje.

Jan I, de laatste graaf van Horne die van 1531 tot 1541 regeerde, Philips' stiefvader, heeft echter het geval in zijn testament voorzien dat Philips en Floris kinderloos zouden overlijden en bepaalt, met name omtrent de heerlijkheden Weert, Nederweert en Wessens, dat zij zouden in bezit overgaan gelijk bij de huwelijksvoorwaarden tusschen Philips van Montmorency en Walburgis van Nieuenaer was bepaald. In het eigenlijk huwelijkscontract, na Jan's dood gesloten, staat letterlijk:

„Dat in gevalle de vorsejde heer Philips en heer Floris syn broeder sonder eenige wettige geboorten te hebben van heuren huysvrouwen te lasten, dat alsdan 't graefschap van Hoerne, stadt ende heerlicheyt van Weert, dorpen van Boucholt ende Bruegel, met allen heuren toebehoorten, den huysse van Nieuenaer vervallen en succederen sullen“. Dit contract werd 22 Jan. 1546 geteekend in tegenwoordigheid van Anna van Egmond, weduwe van Jan van Horne en Willem van Nieuenaer, vader van Walburgis enz. De antinuptiale conventies van 26 November 1540 tusschen Jan van Horne zelf met zijne vrouw Anna van Egmont van de eene zijde en Willem van Nieuenaer, Walburgis vader, van de andere zijde voornoemd, waren natuurlijk eensluitend.

Graaf Jan I werd tot deze schenking waarschijnlijk hierdoor bewogen, dat de familie van Meurs Nieuenaer zware hypotheeken op de heerlijkheden had, die nooit waren afgelost. Deze waren ten voordeele van Vincentius van Meurs, broeder van Joanna, de vrouw van Jacob I van Horne aangegaan.

Ook Philips spreekt er van in zijn testament; daarbij was de familie van Meurs-Nieuenaer nauw verwant aan de Horne; immers een Johanna van Meurs was gehuwd met Jacob I. Deze Johanna was de tante van Frederik van Meurs (zoon haars broeders Vincent); den overgrootvader van Herman en Walburgis. Daarbij was hun grootvader Willem in 1487 gehuwd met Walburgis (geb. 1468) dochter van Coenraad, graaf van Manderscheidt en Sleyden en Walburgis van Horne, dochter van Jacob I graaf van Horne. Deze Jacob I was dus de oudovergrootvader van Herman en Walburgis en zijn dochter Walburgis van Horne, hun overgrootmoeder”.

De mannen gingen in de voorschreven heerlijkheden, als zijnde mannelijke leenen voor de vrouwen, dus ging Herman voor zijne zuster Walburgis. Dat Herman bepaald als ertgenaam voor zijn persoon en niet namens zijne zuster als leenverheffer en bestuurder der voornoemde heerlijkheden optrad, blijkt wel uit de deductie van Charles Louis Antoine d'Alsace tegen Ulrich comte de Frézin, hierna nader beschreven, waar dit, op bldz. 100, uitdrukkelijk gezegd wordt.

Deze deductie zal wel uit authentieke bescheiden geput zijn, die thans niet alle meer voorhanden zijn.

In 1577 werden de leenen van Weert, Nederweert en Wessum verheven door Joris van Horne, heer van Houtkerck, gehuwd met Eleonora van Egmond, 4^e kind van Lamoraal (15 Juni 1568 te Brussel onthoofd). Nog in 1577 en opnieuw in 1578 werden de heerlijkheden verheven door Eleonora van Montmorency, zwagerin van Walburgis van Nieuenaer (de zuster van haar man Philips), weduwe van graaf Antonius Lalaing van Hoogstraten. Met deze beide partijen moest men namelijk procederen over deze heerlijkheden, maar noch Eleonora van Montmorency, noch Joris van Horne Houtkercke hebben ooit feitelijk de voornoemde heerlijkheden bezeten, ondanks hun leenverheffing. Na den dood van Herman van Nieuenaer in 1578, volgde:

16. Walburgis, zijne zuster en de weduwe van Philips de Montmorency die te Brussel onthoofd werd. Zij huwde in 2^{en} echt inet haar achterneef Adolf van Nieuenaer en overleed 21 Mei 1600 te Utrecht. Walburgis vermaakte de heerlijkheden, onder voorwaarde dat de hervormde religie er zou gehandhaafd worden, aan haar neef:

17. George Everard van Solms-Lich, kapitein-generaal in dienst der Vereenigde Nederlanden, gouverneur van Hulst en † 2 Febr. 1602 te

Arensbergh. Na diens dood kwam de heerlijkheid aan zijne vrouw:

18. Sabina van Egmond, 10^e kind van Lamoraal, overleden in 1614. Zij verhief de heerlijkheid eerst in 1612, nadat 17 Nov. 1610 door de Aartshertogen Albert en Isabella opheffing was verleend van de confiscatie van Weert, Nederweert en Wessems ten voordeele van Philips II als hertog van Gelre, ten gevolge der ter dood veroordeeling van Philips de Montmorency wegens rebellie en felonie tegen dezen zijn leenheer enz., in welk geval de ter dood veroordeeling de confiscatie altijd na zich sleepte. Deze opheffing werd verleend in gevolge van het vredestractaat van 9 April 1609 te Antwerpen gesloten en eene latere verklaring over dit tractaat van den 7 Jan. 1610, tusschen de Aartshertogen en de Staten-Generaal. Bij het tractaat van 1609, 9 April was namelijk bepaald dat al de confiscatiën veroorzaakt door de vorige troebelen van weerszijden zouden ophouden. Deze opheffing door de Aartshertogen is verre van algemeen bekend te zijn. Ik vind ze p. 145 van de nader aan te halen deductie van Charles Louis d'Alsace en zonder deze is niet te verklaren, hoe ondanks de confiscatie des Konings van Spanje, de opvolgers van Philips de Montmorency in het feitelijk bezit bleven der heerlijkheden, al hebben tot in 1648, de koninklijke fiscalen te Roermond hun dit bezit lastig gemaakt. Op Sabina volgde haar broeder:

19. Karel van Egmond, prins van Gaveren, 8^e kind van Lamoraal van Egmond. Deze erfde de heerlijkheden Weert, Nederweert en Wessems van zijne zuster Sabina. Hij had voor deze heerlijkheden een mededinger in Philips den oude, graaf van Solms (1), die 1615, 18 October deze in leen verhief. De bezwaren werden met Karel's dood, die 1620, 18 Januari plaats had, niet geeindigd. Hij werd in 1620 opgevolgd door zijn schoonzoon:

20. Alexandre de Ligne, genaamd Croy, prins van Chimay geb. 1590, kind van Karel, prins van Arenberg, die door zijne vrouw, Anna van Croy, hertog van Aerschot was. Het schijnt echter dat Alexander's vrouw, Magdalena van Egmond feitelijk de drie heerlijkheden bestuurde en zeker trad zij na zijn dood 16 Aug. 1629 (hij sneuvelde voor Wesel) als bestuurster op. Alex. had 15 Feb. 1620 leenhulde gedaan.

---

(1) De jongste broeder van George Eberhard heette Philips (geb. 1569, 14 Juli † 1631). Ik gis dat deze hier is bedoeld.

21. Magdalena van Egmond. Zij had processen te voeren met den graaf van Horne-Houtkerk, den graaf van Solre (zie de deductie reeds aangehaald p. 54), den hertog Charles Philippe de Croy de Havré, die 18 Jan. 1687 de heerlijkh. te leen verhief wellicht ook met Jean Adolphe, heer van Milendonck (1) en president der rekenkamer te Splers, die 1 Oct. 1688 mede de heerlijkheden liet verheffen. Aan deze processen kwam in 1649 een einde, toen het hof te Roermond Magdalena in het gelijk stelde tegen al de andere partijen en ook tegen de koninklijke fiscalen te Roermond, die nog altijd ondanks de opheffing van de confiscatie van 1610 het haar lastig maakte. 1 Juli 1680 had zij de heerl. in leen verheven.

Reeds vóór haar dood, 7 Nov. 1668, werd zij opgevolgd door haar kleinzoon :

22. Ernest Alexander Dominique d'Arberg de Croy Chimay, zoon van Philippe d'Arberg († Jan. 1675), Magdalena's tweeden zoon, en van Théo-dore Maximilienne Jossène de Gavre comtesse de Frésin. Hij had den 8 Juli 1668 de heerlijkheid te leen verheven. Hij stierf in Juni 1686 als onderkoning van Navarra te Pampeluna, na aldaar den 6^{en} dier maand zijn testament te hebben gemaakt (2). Op dezen volgt :

23. Philippe Louis Antoine de Hennin Liétard † 25 Maart 1688, die 28 Sept. 1686 zijn leenhulde deed, zoon van Eugène de Hennin Liétard, graaf van Boussu († 1658) en Anna Catharine d'Arberg, geboren in 1616, zuster van Philippe d'Arberg, den vader van Ernest Dominique. Phil. Louis Ant. huwde Anne Louise Verreycken, dochter van den vrijheer Karel van Impden. Op hem volgde zijn zoon :

24. Charles Louis Antoine d'Alsace comte de Boussu † 12 Sept. 1716 oud 88 jaar. Hij deed 24 Nov. 1688 zijn leenhulde. Hij had een erfstrijd met Ulrich, comte de Frézin d'Arberg, als gehuwd met Cecillia Isabella Gonzaga, wier moeder Isabelle, die gehuwd was met den markies van Gonzaga, mede een zuster was van Philippe

---

(1) Jan Adolf van Milendonck, zoon van Herman Dietrich, heer van Ghoir, Meyel enz. en van Franciscus van Ghoir. Deze Herman Dietrich was wederom de zoon van Gothard en Maria van Braderode, dochter van Walram en Anna van Nieuenaer. Walburgis van Nieuenaer, vrouw van Philips van Montmorency, graaf van Horne, die aan Herman Dietrich van Milendonck voornoemd de Maastol, genaamd de Brabantse landtol, naliet, was volstrekt dus geen tante van dezen Herman Dietrich, gelijk S. von Oidtman in *Die Herren von Milendonck aus dem Geslechte von Mir-laer* (*Zeitschrift des Aachener Geschichtsvereins* dl. XI p. 26) zegt, maar was de dochter van Willem, den broeder van Herman's grootmoeder Anna van Nieuenaer.

(2) Zie de chroniek.

voornoemd. Dit proces duurde, blijkens de voornoemde defectie, nog 12 Juni 1715 (zie pag. 178). Hij was gehuwd met Diana Mancini, d. van hert. Philips de Nevers.

Reeds tijdens zijne minderjarigheid voerde zijne moeder als voogdes namens hem, een proces met de graven van Arberg en Moucron. Op hem volgde zijn broeder:

25. Alexander Gabriel Joseph (1) de Hennin Liétard, comte de Boussu, prince de Chimay † 1748, gehuwd met Gabrielle Françoise de Beauveau Crâon.

Ook Alexander gelijk men uit de chroniek zal zien, had proces te voeren met den voorn. graaf van Arberg, die voor zich als erfgenaam van Ernest Dominique een negende deel der leenen Weert, Nederweert en Wessam begeerde.

26. Philippe Gabriel Marie Joseph, zoon van den voorgaanden Alexander Gabriel. Hij stierf kinderloos en was de laatste heer, want in 1795 werden de heerlijkheden in België door de Franschen afgeschafft.

Zijne zuster Marie Anne Gabrielle Joseph Françoise Xavier († 1806), huwde met Victor Maurice de Ricquet, († 24 Jan. 1807) comte de Caraman, tweeden zoon van Victor Pierre François.

Hun zoon François Joseph Philippe, geb. 21 Nov. 1771, † 2 Maart 1843 en bij contract van 8 Aug. 1801 gehuwd met Maria Jeanne Ignace Thérèse de Cabarrus, geb. 8 Juli 1778 te Saragossa, † 15 Jan. 1885, erfde van zijn oom Philippe Gabriel voornoemd de heerlijkheid Chimay.

De bronnen waaraan ik deze bijzonderheden en van de bijlage n° II, de genealogie Horne-Nieuenaer, heb ontleend zijn:

J. M. WOLTERS, Notice historique sur l'ancien comté de Horne et sur les anciennes seigneuries de Weert, Wessum, Ghoor et Kessenich. Gand, P. et E. Gyselynck, 1851, p. 107—112.

FR. GOETHALS, Histoire généalogique de la maison de Horne, Polack-Duvivier 1845, 43—184.

---

(1) Aldus teekent hij zelf in de oorspronkelijke acten welke deze chroniek vermeldt, ook bij Goethals, Dictionnaire généalogique, deel III, 8° geneal. tafel van het geslacht Horne komt hij aldus voor. In deel IV van ditzelfde werk, geslacht Ricquet, haet hij echter Thomas Gabriel Joseph en bij de Popliment „La Belgique héraldique IX, p. 182 (geslacht Ricquet)“ Thomas Gabriel. Wellicht was zijn volle naam Alexander Thomas Gabriel Joseph.

FR. GOETHALS, Dictionnaire généalogique et héraldique des familles nobles du royaume de Belgique. Brux., Polack-Duvivier 1850, 8e dl. 8e tafel, van Horne, en in het 4e deel geslacht Ricquet.

BUTKENS, Trophées tant sacrées que profanes du duché de Brabant. La Haye 1724, II, 47, II 70.

J. HUBNERS Geslacht- en rekenkundige tafelen Leyden, D. Haak 1722 I, 240 (geslacht Ligne, Aremberg, Aerschot, Chimay en Barbanson) en I, 241 (Croy, Aerschot en Chimay, Havré, Roeux en Solre) en II, 394, (Solms Lich).

Etat et nature des terres et pays de Weert, en forme de déduction de droit, par Messire Charles-Louis-Antoine d'Alsace, comte de Boussu, Prince de Chimay et du St. Empire; et Rescribent contre Messire Ulrich comte de Frézin, d'Arberg etc. qualitate qua suppliant, 199 bladz. kl. fol. op p. 2, 3, 54, 55, 76, 98, 100—104, 126, 134, 144, 154, 170, 172, 174, 175, 178 en elders passim.

CH. POPLIMONT, La Belgique héraldique. Brux. 1863, I, 211—212 (Arenberg) en 181—187 (Riquet).

A. M. H. J. STOKVIS, Manuel d'histoire, de généalogie et de chronologie III, p. 473—479 en chap. X, tableau gén. N° 8.

N.B. Al de aangehaalde stukken der chroniek, berusten op het Gemeentearchief te Weert, behalve waarbij is vermeld dat zij ontleend zijn aan het Rechterlijk archief van Weert of elders.

Bijlage I.

TESTAMENT VAN GRAAF PHILIPS VAN MONTMORENCY.

Int jaer ons Heeren duysent vyff hondert achtenzestig, den vierden der maendt van Junlo. Heoft Hoor Philips van Montmorency, Grave van Hornes zynon vuytstersten wille verclaert in deser manieren.

In den Eersten, soo offert hy den almogenden goeden God, der maget Marie en alle heyligen zyne ziele, soo wanneer zy vuyt den lichaem zal gescheyden zyn. Ende zyn lichaem dor Heiliger Sepulturen, ter plaetsen daert den Ma^t van den Coninck zal concederen oft daert zyne vrunden ende maghen zullen moghen obtineren oft vercrighen.

Ende voor zoeveel het aengaet zyne tydelicke goeden hoedanich die moghen zijn. In den eersten zoo bidt hy zijnder moeder dat zy heur

in alles wil tevreden stellen ende confirmeren heur metten wille des Heeren ende des Coninx, heur ernstelick biddende, dat zy hem wil vergheven oft hyse in eenige zaecken mocht hebben geoffenseert ende tegens heur misdaen, ter cause dat hy zijne goeden onnuttelick heeft verdaen, Bidt daerenboven dat zy metten onderdanen wil spreken dat zy hem gelieven te vertijden oft vergheven van dat hy henluyden tot eenige tijden te zeer hart is geweest. in scattingen ofte exactien. Ende dat hy die all verteert heeft buyten Landts ten tijde hy geweest is in dienste van de Co: Ma^t.

Bidt oock ernstelicken zijnder huysvrouwen oft hy haor eenichsins mocht hebben misdaen dat zy 't hem van harten wil vergheven, ende besunder dat hy soo langhen tijt van heur absent is geweest, zulcx dat hy hem neffens haer nyet en heeft mogen bruyken als d'officie van den echten staat is heyschende. Nyettegenstaende dien nochtans zy heur altyt eerlicken heeft gedragen. Doer welcke oorsaecke en beneficie hy hem selven bekendt verobligeert, heur te hebben in zynder memorien by den almogenden goeden God, Ende bid dat zy wil doen alles dat wel geraden zal zijn, ende dat sy daerinne wil volghen den Raedt van heure vrienden en besunder van heuren broeder.

Hy danckt oock seer den vrienden en broeder van zijnder huysvrouwen van de goede gunste ende affectie, die zy tot hem hebben gehad ende hoewel hy zoo vele van henlieden hulpe oft assistentie nyet en heeft geuseert, neemt nochtans henlieden goeden wille, die zy tot hemwaerts hebben gehad voor het werok oft de daet selfs.

Bidt oock zijnder moeder ende zyn erfgenamen, dat zy bestellen dat zijnder huysvrouwe worde gegeven tgene by hijlicxe vorwarden is beloest oft oock naederhandt gegeven, hoedanich die zij, want hy heeft die hijlicxe ghifte naer die hijlicxe voerwarden vermeerdert. Begeert oock dat zy voor haar sal behouden alle de cleederen ende twelck behoort tot ornamenten oft verchierunge des lichaems, ende dat zy vuytten huysraet zal nemen tgene heur gelieft, ende dat zy zal hebben alle de tapisseriën laetstmael vercregen van Pannemaecker, ende dit all tsamen begeert hy zijnder huysvrouwen vry te laeten volgen, sulcx dat zy nyet gehalten en zy tot betalyngen van eenige schulden.

Begeert oock dat zijn moeder ende zyn erfgenamen den Grave van

Nuenaer willen ontlasten van de borchtocht daer met hy hem heeft verbonden voor hem testateur, zulcx dat hy daer gheen schade en van cryghe.

Hy institueert syn universeel erfgenaem in allen den resterende zijne goederen, den heeren van Montigny zijnen broeder, dewelcken hy van herten bidt hem te willen vergheven dat hy zijne goeden, diewelcke hy van zijne voorouders heeft ontfanghen, alzo heeft gedissipeert, hem oock biddende, waerinne hy hem eenichsins mocht hebben misdaen, dat hy hem tzelve wil vergeven, ende dat hy hem wil gedachtich wesen nae zijn doot in zyne gebeden, gelyck hy oock zijnder sal gedachtich wesen.

Begeert oock dat men zijnen barbier, want hy hem trouwelick gedient heeft, sal munereren oft tellen de somme van drye hondert ducaten oft zess hondert guldens, ende dat zy zijnder zullen zorge dragen, ende hem houden in dienste indyen zij hem behoeflich zijn, gelyck hy hem testateur trouwelicken heeft gedient.

Item begeert dat men Baptisten den bottelier zal munereren oft tellen drye hondert guldenen, begeert oock dat zijne erfgenamen hem in dienste houden, indyen zy hem behoeflich zijn want hy trouwelicken heeft gedient.

Zoe veel het aengaet die andere zijne dienaers begeert dat zij van zijnder huysvrouwe ende erfgenamen getracteerd worden naer haer verdiensten, want hy en mach alsnu soo besundera ende singulierlicken op alles nyet geoccupeert wesen, ende hy met gemack oft gevoechlich tzelve hadde moghen verzien naer heure trouwe diensten, die zij hem tot noch toe hadden gedaen.

Bidt oock Heeren Anthonis d'Avila, dat hy wil ontfangen nyet zoo seer voor een ghifte als voor een memorie een zeker horologie, 't welck hy by hem heeft gehad binnen Gendt.

Hy bidt oock zijnen erfgenamen dat zy willen procureren dat zijne creditoren moghen worden betaelt, onder denwelcken zijn eenighe Spaensche Capiteinen ende soldaten, den welcken hy schuldich is tot omtrent de vijftich ducaten meer oft min, als hetzelve zal blycken vuyt zekeren boeck denwelcken Anthonis d'Avila by hem heeft, gescreven met de eygen hand van hem testateur.

Dit ghene dat boven gescreven is, heeft de voorscreven testateur begeert ter executien gestelt te worden, Behoudelicken dyen dat hy

altyt noch wat mach adderen oft diminuieren. Dit is gedaen ter presentie van den getuygen heeren Johannis Vrieze ende Anthonis d'Avila, aldus onderteekend

P. de Montmorency.

Ende onder die signature was gescreven met de eygen handt van den testateur, deze naevolgende woerden:

J'entens et prie Madame ma Mère, mon frère et mes héritiers vouloir satisfaire ceste mienne dornière volonté, lesquels entens estre exécuteurs de ceste mienne dernière volonté.

Buyten op de ploye van het testament stontd gescreven deze naevolgende woerden, getranslateert vuytten Lattyne, Dit testament gesloten zal gelevort worden, my vrouwe die Gravinne van Horne oft den Heere van Montmorency, ende andere erfgenaemen des Graven van Horn.

CODICIL.

Naedemael In het besloten ende het besegelde testament metten zegel van den testateur, dezelve testateur heeft gereserveert de macht te vermeerderen ende verminderen, Daeromme zoo ist dat hy begeert in maniere van Codicille naedyen hy nu begeert zijne ziele wel versien te zijne, wel wetende dat zijne ziele nae zijn doot oock mach geholpen worden mettet sacrifice van der missen ende aelmoessen, dat men het cloester van de Minnebroeders gelegen in de stad Weert zal gheven hondert Rinsguldenen. Ende dat opdat zy voer zijne ziele zouden bidden, ende sacrificien offeren. Item dat men zal gheven den aermen binnen Weerd hondert croonen oft twee hondert guldenen. Item hy begeert noch dat men den minnebroeders der stad van Bruessel gheve vyftich Rinsguldenen, ende zoe vele den predicceeren ende carmelliten, den armen van deser stad hondert Rinsguldenen, ende die all tsamen vuyt te reycken ende distribueren by my Gislus de Vroede, Pastoer van der Capellen.

Bidt oock de voerscreven testateur dat dit al tsamen van stonden aen zal worden betaelt, ende dat doerdyen dattet van stonden aen zynder ziele zoude te stade commen. Bidt oock der voerscreven testateur dat zijne erfgenamen eenighe fundatie maecken, die hem testateur ende zijnen erfgenamen mochte te stade commen. Gedaen

ten zelven daghe, in presentie van Heeren Anthonis de Tholedo ende Alonso de Lumbrades ende my Pastoer onder gescreven.

In confirmatie van den welcken de voerscreven Heer testateur dit heeft ondergescreven.

Onder stont gescreven :

P. de Montmorency.

Ende noch :

Verum est. Gislus de Vroede.

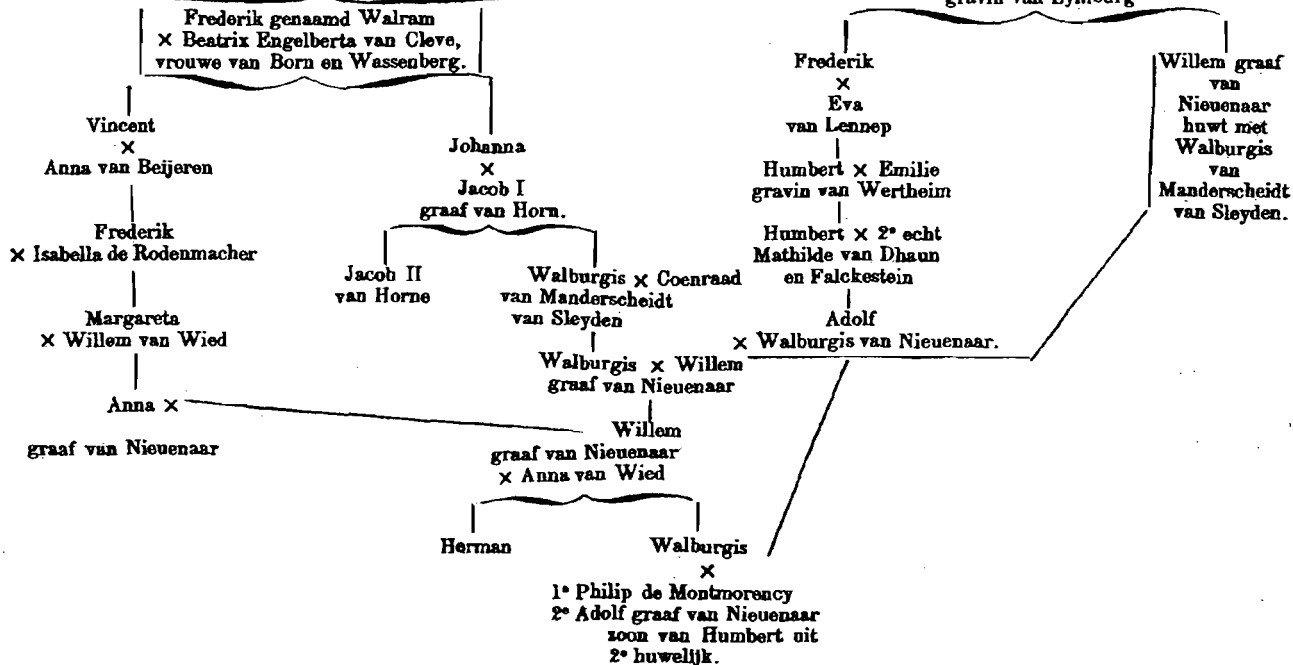
Dit testament is ontleend aan: *De Katholiek, Godsdienstig-, geschied- en letterkundig maandschrift*. Dertigste deel. 1856. Te 's Gravenhage bij Gebr. J. en H. van Langenhuysen, bladz. 243—247 waarin het is overgedrukt uit het Nederl. Rijks-Archief, onder redactie der H.H. Bakhuizen van den Brink, van den Bergh en de Jonge. 2° afl. Het testament, eene copie, zooals ook uit de spelling blijkt, is gevonden in de loketkas Holland.

Bijlage II.

Genealogische tafel om aan te toonen de verwantschap der geslachten
HORNE en MEURS-NIEUENAAR.

JAN VAN MEURS x CATHARINE, erfgename, VAN SAERWERDEN

Humbert van Nieuenaar x Margareta
gravin van Lymburg

1062, 11 Kal. Octobris, 21 Sept. Keizer Hendrik IV verklaart in een diploma gegeven te Silva Ketela, dat de markgraaf Otto van Thuringen en diens vrouw Adela overgegeven hebben aan de kerk van Sint Servaas, hun „praedium (landgoed)” in de villae (hofsteden) Werta en Thilesha, met de aanhoorigheden voor 800 pond zilver en het levenslang vruchtgebruik der villae Oya, Mahlen Masewig, Hese.

Getulgen waren Anno aartsbisschop van Keulen, Diedwinus bisschop van Luik, Frederik hertog, Godfried markgraaf, Lambert, graaf van Brussel en zijn zonen, Wenricus van Wivsehel en anderen.

Copie van het jaar 1726, 24 Octobris, op papier naar eene copie van het origineel, dat op het Rijksarchief te Maastricht berust. (Rechterl. archief van Weert.).

1296, Zondag na St. Jan Baptist, 1 Juli. Aert, graaf tot Loen, verklaart dat Gosen van Borne, heer tot Elstheoo (Elsloo) „syn dienre” aan diens neef Willem van Horne gegeven heeft een deel waters van een beek, loopende bij den molen genaamd Nedermolen in de heerlijkheid Boeckhout, welke heerlijkheid Gosen van hem, graaf tot Loen, in leen hield en wel zoo wijd en breed „als doer eyn vaet off duetlinck geheithen eyn blecaer loupen mach” (1).

(Copie van een Charter).

1860 Oculi, 8 Maart. Dirk (2) van Horne schenkt de heerlijkheid Weert een privilegie (over de rechtspraak te Weert en Nederweert).

(Privilegieboek).

1878, 1 Maart. Willem VI, graaf van Horne, richt het wollenambt op.

(Dit blijkt uit een supplek van het ambacht aan den magistraat van na 1784. Port. 178 N° 68).

1414, 5 Mei. Hij schenkt wederom een privilegiebrief aan de heerlijkheid Weert, waarbij 8 jaarmarkten. Op St. Bonifacius, 5 Juni,

---

(1) Deze vergunning werd bekrachtigd door Louis de Bourbon, bisschop van Luik, ter wille van Jacob, graaf van Horne en zijne onderzaten van Weert, in een vidimus van het charter van Aert van Loon, ook door het kathedraal kapittel te Luik, en door de burgemeesters enz. van Luik 1481, 23 September, en eindelijk 1512, 14 Juli door Everard, graaf van der Marck van Arenberch, heer tot Mierwaert, die een copie van al de bovengenoemde stukken als heer van Boschhout, (van weere zijn vrouw Marg. d. van Jacob II van Horne) onderteekende. De beek is de Bocholter beek in dat jaar zeer kunstig aangelegd.

(2) Is dit Dirk, oudste zoon van Gerard II, die † 1402 als bisschop van Osnabrück? Wij vonden hem nergens als *regeerend* heer van Horn.

St. Jan's onthoofding, 6 Mei, en Sinte Barbara, 4 Dec., en een wekelijksche markt op Zaterdag worden verleend.

(Privilegieboek).

1419, 20 Jan. Willem VII, graaf van Horn, schenkt een privilegie aan Weert. (Boschrecht).

(Privilegieboek).

1486, Maandag na Oculi, 12 Maart. Lambrecht Gyskens, „meister, als een pater” en Geertruyt Gyskens van Sevenhem als moeder en het geheel convent van het „susterhuys” te Weert, bekennen ten behoeve van graaf Jacob van Horne, dat zij haar goederen niet verder zullen „vryen” dan zij nu zijn en in zake van schat, bede en recht, gehoorzaam zouden zijn aan de landrechten en geene goederen binnen het land van Horne zullen laten gelden (1).

(Charter met fragment van het zegel van het klooster).

1446, Maandag na Oculi, 21 Maart. Jacob I van Horne geeft een privilegie aan Weert.

(Port. 178 N° 44 afschrift; origineel in 't Privilegieboek).

1464. Het timmerambacht te Weert opgericht door graaf Jacob van Horne.

(Dit blijkt uit een request na 1784 door het ambacht den Magistraat aangeboden. Port. 178 N° 68).

1471, 28 April. Jacob van Horne richt het kleermakersambacht op.

(Dit blijkt uit een request van het ambacht aan den Magistraat na 1784. Port. 178 N° 68 *ibid.*).

1476, 20 October. Alexander, bisschop van Forli, legaat van den Paus in Duitschland, ontslaat die van Weert van de kerkelijke excommunicatie, waarin zij wegens belediging van Arnold de Porta die zich als geestelijke en gerechtsbode had voorgedaan waren vervallen bij vonnis van den Luikschen officiaal en ter instantie van Jan van Damerhesen, die zich als procureur des officiaals uitgaf. Met name worden genoemd als geexcommuniceerd de onderpastoor Hendrik Kathyns, de schout Herman Loxelhent, Jan bastaard van Horn, leek, Jau van Kelft.

(Orig. charter op perkament met het zegel van Henricus Urdeman, deken van St. Andreas te Keulen, als judex in deze zaak).

---

(1) Is hier het klooster Mariawyngaard bedoeld der reguliere kanonikessen van Sint Augustinus? Dan ware dit het oudste bekende document, daarop betrekking hebbende, want 1442 werd de kapel eerst ingewijd volgens de chroniek van Maria Luyten en dit is de eerste bekende datum. Zou Lambrecht Gyskens de pater, niet familie van moeder Gyskens uit Sevenhem en zouden beide niet de stichters zijn?

1479. Zondag na Sint Remigius, 8 October. Schout en schepenen van het graafschap Horne, „ain der Maisen gehelten Maisland“ verklaren dat, daar zij nooit gescheiden zijn geweest van Weert en Overweert, zij ook gezamenlijk met schout, schepenen, burgemeesters en gezworenen dezer beide gemeenten willen borg blijven voor het betalen eener rente van 280 Rijnsche gulden, waarvoor, ten verzoeke van den graaf van Horne, Jacob I, beide gemeenten borg waren gebleven bij Joncker Johan van Mascharel, ridder en heer te Wynandsrade.

(Charter op perkament. Zegels afgevallen ibid.).

1479, 18 December. Schout, burgemeesters en schepenen van Weert en Overweert, verkoopen aan Michiel Scribant, burger te Leuven en „apotecarys“ 16 Rijnsche guldens jaarlijks voor 200 dergelijke gulden ten behoeve der stad.

Orig. Chart. op perkament. Zegel afgevallen.

1479. Van dit jaar dagteekenen de oudste bescheiden van 't gefundeert huis van Heythuizen, eene armenstichting.

1480. Stichting der jonge schutterij van Ste Catharina.

(Gildeboek dier schutterij).

1480, 16 Februari. Maximiliaan en Maria van Bourgondiën geven een octrooi voor den vrijdom van de licenten voor goederen en koopmanschappen der burgers naar Brabant en van daar naar Weert.

1482, 28 Feb. Jacob II, graaf van Horne, schenkt een privilegiebrief aan de heerlijkheid Weert, waarbij o. a. de heide tusschen de inwoners van Weert en Nederweert wordt verdeeld.

(Privilegieboek).

1484, op Sint Georgius (martelaar) 21 April. Burgemeesters en schepenen van Wesseme met de onderbanken, dorpen enz. van Ophoven, Geistingen en Beegden, schepenen der vrijheden van Overweert en Nederweert, schepenen enz. der dingbank van Heythuizen en Roggel en schepenen enz. der dingbank van Halen en de onderbanken, dorpen enz. van Neer, Buggenum en Horne verkoopen ten gemeenen behoeve eene erfcijs van 24 zware overlandsche Rijnsche keurvorsten gulden, munt der vier keurvorsten aan den Rijn, aan Gerard Koemeren en Elisabeth zijne vrouw.

Orig. chart. op perkament, met de zegels van den graaf van Horne en de banken Wesseme, Beegden, Weert, Nederweert, Heythuizen, Haelen en Neer.

1484, Woensdag na St. Julianus, 14 Jan. Voor Steven van Staerchorst, Ungerer Post en Hendrik Staerkenbosch gezworen rechter en schepenen then Borch van wegen den edelen heer tot Wyssche beklagen zich Geurt Wyndemoell en Hendrik Kusters, dat, toen zij van wegen Steven Reaell en Johan Wyndemoell, broeder van Geurt, naar de markt te Diest reden, na te Weert vertoefd en die stad verlaten te hebben, 'nagereden zijn door Otto Schenck en Philippus van Eyll, elk met hun knecht en mishandeld waren, beroofd van geld en paarden, enz. enz. Zij hadden hen gevoerd in eene hofstede bij het klooster van Thorne daar eene watermolen voor stond (1).

Met brokstuk van het zegel, van Then Borch. (Rechterl. archief).

1485, 22 Maart. Burgemeesters en schepenen van het land van Horne, Overweert, Nederweert, Wesseem, Haelen en Heythuizen verkoopen aan Hadewieg, weduwe van Gerrit Kempen, burgeres van 's Hertogenbosch eene erfrente van 25 overlandsche Rijnsche gulden.

Orig. chart. op perk. met zegels van Weert, Nederweert en Haelen.

1485, op Paaschdag, 8 April. Burgemeesters en schepenen der stad Weert, verkoopen ten voordeele der stad aan Dirk Coppen en echtgenoot te Venlo, 27 Rijnsche gulden erfrente, voor 520 Rijnsche gulden.

Orig. op perk. met zegel der stad.

1485, Dinsdag na Paschen, 5 April. Burgemeesters, schepenen enz. van Weert, Nederweert, Wesseem, Neer, Haelen en Heythuizen verkoopen aan Simon Duyffinck en Peterken zijn vrouw, burger te Venlo eene jaarlijksche erfrente van 21 Rijnsche gulden voor 850 Rijnsche gulden.

Orig. chart. op perkament, met zegels van Weert, Nederweert, Wesseem en Heythuizen.

1485, op Sint Petersbanden, 1 Aug. Voor Hubrecht van Hushoven en Gerard van Parle, schepenen te Roermond, verklaart Johan van Nijmegen, deken van den H. Geest aldaar, dat hij niet uit kracht van koop en wederkoop, maar „omme sunderlinger gunsten” tegen zekere voorwaarden aan het land van Horne, stad Wesseem (met on-

---

(1) Uit dit voorval leert men den toestand kennen in de omstreken van Weert in die dagen van oorlog tusschen de Horne's en de van der Marcken. Otto Schenck was een hoofdman der Horne's. (Zie p. 149).

derbanken van Geystingen, Beegden) Over- en Nederweert, de ding-banken Heythuizen, Roggel, Buggenum en Neer, kwijtscheldt eene erfrente van 21 overlandsche Rijnsche keurvorsten gulden.

Orig. chart. op perk. met zegels der schepenen.

1485, 3 November. Robert de la Marck, oudste zoon te Esdin (1) verzoent zich met de burgers van Over- en Nederweert, in bijwezen van hem en zijne ritmeesters Gerard van Werdor, Goedart van Melternich, Dries van Balle, ritmeester te Stockhem, Heer Johan van Neufchatel, heer van Sint Lambrecht, Daem (Adam) van Meroide, Wilhelm van Burtscheidt, die den zoenbrief onderteekenen.

Orig. chart. op perk. De zegels der twee laatste onder-teekenaars zijn bewaard.

1486, Maandag na Paulus bekeering, 30 Jan. Otto Schenck, als ritmeester en vele hoplieden en ruiters te Maeseyck gelegen, van wege graaf Jacob II van Horne, verklaren, dat zij in tegenwoordigheid van den graaf van Horne voornoemd, overeengekomen waren met de ingezetenen van het land van Horne, te weten Over- en Nederweert, (2) dat deze laatsten hun voor soldij en schade van paarden geven zullen 2000 Rijnsche gulden en dat zij hen dan niet verder zouden aanmanen wegens soldij, die zij hun verschuldigd waren tijdens den laatsten oorlog tusschen den graaf van Horne en Robrecht van der Marck.

Orig. chart. op perk. Met zegels van Frederik van Ob-bendorf, heer te Schinnen en Hendrik van Nunhem.

1486, 24 Maart. Voor schepenen van Heythuizen en Roggel, verbinden zich burgemeesters, schepenen en ingezetenen van Weert en Nederweert aan Johan Vynck, Aerts' zoon te betalen eene jaarrente van 46 Rijnsche gulden en nog eene van 18 Rijnsche gulden. Schepenen van Roggel en Heythuizen, verklaren dat deze renten hun alleen betreffen en die van Weert en Overweert slechts borg zijn gebleven.

Orig. chart. op perk. Zegel van Heythuizen.

---

(1) De oom van dezen, genaamd Willem v. d. M., vijand van het huis van Horne en hoofd der tegenstanders van Jan I van Horne, bisschop van Luik, verwekte groote onlusten in het prinsdom; ook het land van Horne, Weert, Nederweert en Wessem dat o. a. door Guy de Canne gebrandschat, moest in den oorlog deelen.

(2) Ten onrechte werden Weert en Nederweert *dikwijls* bij het land van Horne gerekend gelijk in dit charter.

1486, 3^e dag na Sint Joris, 24 April. Burgemeesters, schepenen enz. van Weert, Nederweert, Wessem, Haelen en Heythuizen, verklaren dat zij verschuldigd zijn eene jaarrente van vijftien Rijnsche gulden aan Stynen Clusen, burgeres te Venlo (1).

Charter op perk. Zegels verloren.

1486, 24 Juni. Burgemeesters en schepenen van Buiten-Wessem, schepenen enz. van Horne en Buggenum, schepenen enz. van Beegden, verklaren dat er twist was ontstaan tusschen hen en de ingezetenen van Overweert en Nederweert wegens de brandschatting die aan Guy van Canne te Thorn beloofd was, waarvan die van Weert en Nederweert op bevel van Graaf Jacob II van Horne en zijn vader de drie eerste termijnen van 7500 Rijnsche gulden betaald hadden en het geld te 's Hertogenbosch, Roermond en Venlo met groote schade hadden geworven en opgebracht.

In deze twist was uitspraak gedaan door 's graven vader, door Frederik van Obbendorf, heer te Schinnen, en Hendrik Kellener, zoodat eerstgenoemde partij aan die van Weert en Nederweert 500 Rijnsche gulden zoude betalen binnen twee maanden of tot Paechen wachten en de jaarrente betalen op boete van 100 Rozenobels, welke boete half voor den heer en half voor den klager zou zijn. Bleeft men in gebreke, dan mochten die van Weert en Nederweert te Roermond of Weert in „ein eirbaren“ herberg twee schepenen van Horne en Buggenum en twee van Buiten-Wessem in gijzeling zetten.

Orig. chart. op perk. Zegels der banken Binnen-Wessem en Beegden.

1488, op Sinte Margareta, 18 Juli. Robrecht van der Marcken, heer te Esdin, Chimay (2) enz. verklaart dat de onderzaten van het land van Horne en Weert, „in der veheden“ (veten) ten tijde „des edelen und wahle gebornen Herrn Wilhelms van der Marcken“ zaliger gedachtenis, zijn oom, aan heer Gyse van Canne zaliger, ettelijke sommen gèlds wegens brandschatting te betalen schuldig gebleven waren, maar dat er wegens de restanten een vergelijk is getroffen.

Orig. chart. op perk. Zegel der stad Luik. Met een transfix, waarin een verzuim in den brief wordt hersteld, de dato 1488, Zaterdag na Sinte Margareta. Op perk. met zegel van den graaf.

---

(1) Wij deelen hier het herhaald opnemen van geld mede om te doen zien hoe Weert en de hier verder opgenoemde gemeenten zich in schuld moesten steken gedurende die oorlogen, om vrij te zijn van brandschatting, en vooral ter wille van hun landheer.

(2) Zijne vrouw was Cath. dochter van Philips graaf van Croy en Chimay.

1489. St. Remigiusdag, 1 Oct. Burgemeesters enz. van Weert en Nederweert verkoopen ten behoeve der voornoemde gemeenten aan het convent van O. L. Vrouw, buiten Hinsberg 22 enkele goudgulden en 5 stuiver Brab. jaarl. erfrente.

(Charter in het Gem. archief).

1490, Maandag na Sint Gereon, 11 Oct. Johan van Horne, bisschop van Luik, bekent dat de gemeenten Weert en Nederweert zich op dien dag verbonden hebben bij Willem, graaf van Meurs, heer te Isenborch zijn neef, voor de som van 7366, enkele goudgulden à 6 %, en dat die schuld afkomstig is van 's bisschops oom Vincentius, graaf van Meurs. De bisschop belooft dat zij altijd zonder schade zullen zijn en blijven.

(Charter met handteekening van Jan van Horne).

1490, den dag na Sint Thomas, 22 Dec. Burgemeesters, schepenen enz. van Wesseme met de onderbanken, dorpen enz. van Ophoven, Gyestingen en Beegden, burgemeester, schepenen enz. van de vrijheden van Over- en Nederweert, schepenen enz. der dingbank van Halen, met de onderbanken van Neer, Buggenum en Horne, verklaren verkocht te hebben ten hunnen gemeenen behoeve eene erfrente van 88 Overlandsche Rijnsche gulden, mant der vier keurvorsten van Keulen aan Johan van Nijmegen, deken van het kapittel van den H. Geest te Roermond.

Charter op perk. 3 zegels nog overig van Beegden, Nederweert en Heythuizen.

1492, Sint Vytz avond (martyris), 14 Juni. Burgemeesters en schepenen van Weert, Heythuizen en Roggel bekennen schuldig te zijn aan Jan Vinck, burger van Venlo, 24 erfmalder rogge, Venlosche maat.

Orig. chart. op perk. Zegels afgevallen.

1493, 5 Februari. Voor schepenen van Antwerpen bekennen burgers dier stad, als gevolmachtigden van Albrecht van Tackenhuysen, ridder, en van Jonker Lodewick van Wangen alsmede andere burgers ten eigen behoeve ontvangen te hebben eene som van 15 Hornsche gulden als gedeelte van de hem verschuldigde 6300 goudgulden van wege de ingezetenen van Over- en Nederweert, die hiermede betaald waren.

Orig. chart. op perkament. Zegel van Antwerpen.

1494, Woensdag na Sint Mathias Apostel, 26 Febr. Johan van Berlaar verklaart dat hij afziet van alle aanspraken en vorderingen, die hij had tegen die van Weert en Overweert, toen hij hun vijand was.

Orig. op perk. Zegel van den medezegelenden voogd van Heynsberg, Claes van 't Zijss, geschonden.

1497, 19 December. Jacob II graaf van Horne enz. verklaart dat burgemeesters en schepenen van de twee dingbanken Overweert en Nederweert zich verbonden hebben in handen van Aretz van Dalen en Johanna van Nunhem zijne huisvrouw eene jaarlijksche rente te betalen van 80 gouden overlandsche Rijnsche gulden, Keurvorster munt, af te leggen met 500 dergelijke gulden, wat aan voornoemden Aretz was beloofd, bij het verlaten van den burgt te Weert, waar hij geweest was op bevel van 's graven zwager (1), Willem, graaf van Nieuenaer, heer tot Bedbuer, toen burgt en vrijheid van Weert in „sequester gedaen iss geweest“, waarom zijn broeder Jan van Horne, bisschop van Luik, burgt en dingbank van Weert in zijne bescherming had genomen, waarvoor die van Weert en Nederweert 250 en die van Maasland ook 250 goudgulden hadden gegeven. De graaf belooft hun de rente te betalen uit zijne molen en tienden te Weert, Nederweert en Overwoert.

Orig. Chart. op perkament. Zegel afgefallen.

1501, 18 Juli. Schepenen van Heijthuisen en Roggel verklaren dat zij hun deel willen betalen in de rente, waarvoor het gansche land van Horne, Weert en Nederweert borg is gebleven, voorkomend van gelden opgenomen door graaf Jacob van Horne, Jonker Vincentius van Meurs en Johan van Horne, bisschop van Luik, namelijk aan den graaf van Weyde, 58 gulden, aan Hendrik Hellener, 180 goudgulden, Dries van Vrankenberg 210 goudgulden, den Pater van Mariëngaarde, 100 goudgulden en 33½ malder rogge, Jan Morell 231 goudgulden, Bruyn Heynster 5½ goudgulden en 16 malder rogge, Joest Cremer 84 goudgulden, Dirck Verkens 220 gulden current, den vicaris 75 gulden current, Hawich Vleyshouwers 80 gulden current.

Orig. op perk. Zegel verloren.

1501, 18 Juli. Burgemeesters en schepenen van Ophoven en Geys-

---

(1) Hier enkel als aangehuwd op te vatten. Willem was de aangehuwde neef van Jakob II van Horne. Zie Genealogie in bijl. II.

tingen verklaren dat zij zich verbonden hebben met de dingbanken van Weert en Nederweert en van het geheele land van Horne om hun aandeel te betalen in de rente voortkomende van de gelden opgenomen achtereenvolgens door graaf Jacob van Horne, Jonker Vincentius van Meurs en Bisschop Jan van Luik.

Orig. op perk. Een gedeelte van het zegel is over, voorstellende een bisschop met mijter, in de rechterhand een staf, waarmede hij een draak doodt, in de linkerhand een sleutel, links van hem het wapen van Horne.

1501, 18 Juli. Schepenen der dingbank van Halen beloven dat zij hun gedeelte zullen betalen van de renten, die de banken van Overweert, Nederweert en het overige land aan de Maas (land van Horne en Wesseme) verschuldigd zijn wegens gezamenlijk borg staan voor gelden aan wijlen Jonkheer Vincentius graaf te Meurs en naderhand aan Johan van Horne, bisschop van Luik verstrekt.

Orig. op perk. met zegel van Halen.

1501, Sinte Magdalena avond 21 Juli. „Item den XXI^{sten} daich in Julio op Maria Magdalenen avont des morghens omtrent VI uren is dat fundament van onser nuwer kercken aingelacht, heeft myn ghenedgen Heer van Horne Greve Jacop den iersten steyn doin leggen ende der burgemeester den anderen ende dair onder gelacht enen Koels postulansgulden facit 1 gulden 10 st.“

Hiermede stemt ook overeen wat op den steen aan den zuider buitenmuur te lezen is:

In 't gulden jaer van vyftien hondert
Is gebroken dy alde Kerck u niets en wondert (1)
En op avont Magdaleen
Is gelacht dy ierste steen.

1509, 20 Maart. Lodewijk Kardinaal-priester van den H. Marcellus, geeft namens den Paus aan de boogschutters van St. Hubert het

---

(1) Aldus te lezen: letterlijk staat er n3 e 'afkorting van niets en.

privilegie om hun kapel of autaar van SS. Christoffel en Hubertus, toen nog niet ingewijd, voortdurend door een wereldschen of ordepriester te doen bedienen en zulks op verzoek o. a. van Arnold Goldwert, rector der parochiekerk.

Op Sint Maartensdag (11 November) 1510 werd den Genadigen Heer van Horne (1), en den proost (2) en den Jonkher van Horne (3) geschonken in Pouwelshuis (4) 87 kwarten wijns van 6 gulden, 1 stuiver 8 oort.

Op Sint Stevensdag 26 December, werd „Mynen Heere” geschonken in Pouwelshuis 42 kwarten wijns ad 3 stuiver, te zamen 6 gulden 6 stuiver.

Op Zondag na Sint Laurentius, „Mynen Heere” en den proost geschonken 19 kwarten wijns voor 2 gulden 17 stuivers en aan de abdis van Thorn (5) acht kwarten wijns voor 1 gulden 4 stuivers, aan een dienaar van den Keizer, (6) 4 kwarten wijns voor 12 stuivers.

Weder den Heer en den proost in Pouwels huis geschonken 25 kwarten wijns voor 4 gulden, 18 stuivers 3 oort.

Op Sint Franciscusdag 4 October 1511 aan de observanten (van het klooster de Biest) 4 kwarten wijns ad 2 stuivers 3 oort. Te zamen 11 stuivers.

Toen de heer van Nassouwen (7) voor de poort was zond men hem 10 kwarten wijns, een ton bier, gekocht bij Jan Kontz, ad 22 stuyv.

---

(1) Jacob II van Horne, zoon van Jacob I (die op zijn ouden dag minderbroeder werd in het door hem gestichte klooster op de Biest te Weert) en van Joanna van Meurs; zijn broeder was Jan van Horne, bisschop van Luik. Jacob II werd geb. omstreeks 1450 en stierf 8 October 1530.

(2) Misschien die van Keizersbosch of die van St. Servaas.

(3) De latere graaf Jacob III of zijn broeder Jan, die hem opvolgde, beide zonen van Jacob II.

(4) Een herberg naar ik gis, waar blijkens de rekeningen meermalen den graaf de wijn werd aangeboden.

(5) Eva van Iseborch die 19 Juni 1531 overleed, (dochter van Gerlach II en Hildegardis van Sierck), lang geen stichtende abdis. (Zie Jos. HABETS, *De archieven van het kapittel . . . Thorn*, LXXIII—LXXV en 467.)

(6) Maximiliaan I.

(7) Hier zal wel bedoeld zijn Hendrik III, graaf van Naassau-Dietz en Dillenburg, zoon van Johan V en Elisabeth van Hessen, geboren 12 Jan. 1483 en † 4 Sept. 1538, een der veldheeren van keizer Maximiliaan in den Bourgondisch-Gelderschen oorlog, tevens stadhouder van Holland en, wegens de pretensien van het huis van Bourgondië, in Gelderland, dien nog in 1511 eene ziekte belotte het bevel te aanvaarden over de troepen die Venlo moesten belegeren. In 1511 word te Weert onderhandeld over den vrede tusschen den Keizer en den hertog van Gelre; was dit het doel van de komst van Hendrik van Nassau?

en nog 18 kwarten ad 8 blank. Te zamen voor 2 gulden, 14 stuivers 4 oort.

Toen die van Maeseyck hier waren om te getuigen met den landdeken in Pouwels huis 15 kwarten wijns ad 2 gulden, 1 stuiver, 1 oort.

Toen de deken van Eindhoven in Weert was met een wagen om de getuigen te hooren in de zaken van Maeseyck 10 kwart wijns (1).

Den prior van Sint Elizabeth (2) 2 kwarten van 5¼ stuiver.

Op Sint Simon en Judas, 28 October, toen de erfgenamen van Juffrouw Michiel (8) kwamen, 16 stuivers verteerd.

1512, Pinksterdag 30 Mei. Jacob Jongreve te Horn (Jacob III) bevestigt de jonge schutters, hun getal mag 50, ook 8 of 10 meer, bedragen.

Ditzelfde jaar bevestigt hij de busseschutters; zij mogen 50 of 60 in getal zijn; uit de hem toekomende boeten zal de graaf hun jaarlijks 50 bescheiden Philipsgulden geven en de burgemeester moest hun er 7 jaarlijks geven en 50 pond salpeter (buskruit) of de waarde daarvan. — Hieruit blijkt dat Jacob III toen al als gebiedend heer optrad, terwijl zijn vader eerst 1580 stierf. Had deze aan zijn zoon toen al het bestuur overgedragen?

1512, op Sint Stevensdag, 26 December. Joannes Hoeffs, Aernt Kouken, Niles Knoups, Syes Bosemans en Dyrick Jacobs, gevolmachtigden van Maselant, verklaren dat zij 2000 gulden zullen betalen van de 8000, die het land van Horne met die van Weert en Nederweert waren overeengekomen te betalen aan den hertog van Gelder, binnen drie weken na dato van dit contract om den graaf van Horne uit de gevangenis te bevrijden. (Hij was te Worcum, waar hij namens den Keizer bevel voerde, bij de inname gevangen genomen).

Orig. op perk. met zegels van Wesssem en Heythuizen.

1513. Op Paaschdag, 27 Maart. Peter Schoemekers, Claes Coelen de jonge, Gerard Pytten en Gerard Schoemekers, gezworen werkmeeesters in het wolambacht te Weert, verklaren dat zij na rijp

---

(1) Deze twee posten hebben betrekking op een geding te Luik aanhangig tusschen de gemeenten Weert en Maeseyck (dit blijkt uit de rekeningen van 1516—1517) waarbij de deken van Eindhoven als rechter of scheidsrechter optrad.

(2) Der Reguliere Kanoniek van Sinte Elizabeth te Heythuizen.

(3) Wellicht eene dochter uit het huis van Horne of eene aanverwante.

beraad met de zestien mannen en het geheele ambacht te Antwerpen en Bergen-op-Zoom twee hallen „gêgouden” (gekocht) en getimmerd hebben tot nut van het ambacht en daartoe aan Peeter Beelen eene jaarrente van 6 goudgulden voor honderd dergelijke gulden verkoopen (1).

Orig. op perk. Zegels verloren.

1514, op Sint Margaretha, 18 Juli. De burgemeesters en schepenen van Maesland (land van Horne en Wessem) verklaren dat zij hun deel zullen betalen in de rente van 650 gulden, voortkomende van de gelden die de graven van Horne voortijds hadden opgenomen van heer Jan van Mascherel, ridder heer te Wynandsrade en in ééne rente van 12 Rijnsche gulden aan Berthel Bax verschuldigd.

Orig. op perk. Zegels van Wessem, Halen en Heythuizen.

Op denzelfden dag bekenden de schepenen van Wessem en de onderbanken (Ophoven, Geystingen en Beegden) van Halen en de onderbanken (Buggenum, Neer en Horne) van Heythuizen en Roggel met al de gomeenten van Maasland, met die van Weert en Nederweert ter liefde van „Jacob Jonggreve tzo Horne” en zijne vrouw Margriet van Croy beloofd te hebben aan den graaf van Wede te betalen 5415 goudgulden, waarvan 1000 betaald waren en dat zij hun aandeel in het overige zouden betalen.

Orig. op perk. met zegels van Wessem, Haelen en Heythuizen.

1514, 12 September. Jacob, „jonggreve tzo Horne” enz. verklaart, daar zijne onderzaten in Maesland, Weert en Nederweert voor hem borg zijn gebleven bij den heer Mascherel, den graaf van Wede en verschillende personen ook aan Jan Bach, hun privilegie en gerechtigheden niet te zullen schenden.

Orig. op perk met zegel van den graaf en priv. boek.

1515, op Sint Matthias apostel, 24 Feb. Schepenen van Heythuizen en Roggel beloven met het geheele land van Horne, Weert en Nederweert hun deel te betalen in de renten voortkomende van kapitalen waarvan zij „ter leyffden” hunner landsheeren, de graven van Horne borg gebleven waren, binnen Roermond en elders en dit „ter leyffden” van Jonker Jacob „jonggreve tzo Horne”.

Orig. op perk. Zegels afgevallen.

---

(1) Uit dit charter leert men de belangrijkheid kennen van de Weerter wol-fabrikatie en den handel in dit artikel in vroegere dagen, toen de stad zelfs hallen te Bergen-op-Zoom en te Antwerpen er op na hield.

1515, 25 Maart. Leonard, priester kardinaal van Sinte Susanna, bevestigt namens den Paus het voorrecht van 1509, 20 Maart gegeven aan de schutters van St. Hubert (hier broederschap van SS. Andries, Hubert en Christoffel genoemd).

1516. Pinksteravond 10 Mei. Burgemeesters en schepenen van Weert en Nederweert verkoopen ten behoeve der gemeente aan Thomas Maesz, priester te Helden, eene erfrente van 80 Hornsche gulden à 12 stuivers Brabantsch de gulden.

Origineel op perkament. Zegel afgevallen.

In 1516—1517.

Er werd gewerkt aan de Maaspoort en er werden straten gemaakt.

De bode van Neerweert die de lieden aandreef om steenen te brengen kreeg 7 stuivers.

1517, 17 April. Op Vrijdag na Paschen hebben de burgers bij de Beggijnen (1) geteerd met Heer Andriessen, gasthuismeester te Tricht (Maastricht), broeder der meesteresse. Deze kreeg 10 kwart wijns voor één gulden.

19 April. Op beloken Paschen kwam er volk des Keizers en de graaf kwam des avonds met de jonkeren teeren. Dit kostte 8 gulden 10 stuivers.

17 Juli. Op Vrijdag na de verdeeling der Apostelen, toen de graaf van Holland kwam en zijn genade in Fouwels huis teerde werd 8 gulden 17 stuivers betaald.

22 Aug. Zaterdag na Maria Hemelvaart kwam de graaf uit Brabant en teerde 11 stuivers 1 oort.

26 October op Maandag na Sint Severinusdag kwam hij met zijn vrouw (2) te gast en dit kostte 6 gulden 6 stuivers.

Een riem papier en 18 boeken voor schrijfbehoeften der stad kosten 1 gulden 10 stuivers.

Aan de oude schutters werd van stadswege verstrekt 10 gulden, aan de bussenschutters 6 gulden 5 stuivers en aan de jonge schutters 4 gulden 16 stuivers.

---

(1) Welke zusters bedoeld zijn is niet zeker. Ik zou denken die van Mariëngaarde.

(2) Hier is de zogenaamde jonggrave of Jacob III bedoeld met zijne 2^e gemalin Claudine van Savoye met wie hij 4 Nov. 1514 was gehuwd. (Zij † 2 April 1528) Jacob II was toen weduenaar.

Voor het stellen der klok (1) werd 2 gulden 8 stuivers gegeven; Hendrik van Ensenbroeck kreeg voor zijn tabbaert 1 gulden, 4 stuivers; ook kregen Johan Snyders, Peter Lemmens, Jaspas Lenarts, Janssen Meys en Thonis Pouwels achtereenvolgens dezelfde toelage voor den tabbaert. — Wat waren deze personen?

Rutten Dries, wjl hij zes jonge wolven had gevangen kreeg 2 Hornsche guldens, en de drie gezellen die met bussen des nachts „de oude wolf meenden te schieten” elk 12 stuivers, 8 oort. Dus zamen 1 gulden, 16 stuivers, 8 oort.

Aan verschillende gezellen die in 't Broek gingen zien om die van Boechhout, waar zij mede in twist waren, daar te *krijgen* (2), en den schout die met wel vijftig lieden daar heen ging 9 gulden 15½ stuiver.

Toen Jan van den Bosse van Weert reisde en de Maaspoort aangelegd had, bleek het dat men aan logies „in 't huys” en verteering van hem en zijn dienaar 4 gulden, 6 stuivers, 2 oort had uitgegeven.

Onder den eersten steen had men een Philipsdaalder gelegd.

De schoolmeester Kersten (Christiaan) kreeg voor zijn loon 18 Hornsche gulden. (Voor een vierde jaar?)

1522, Donderdag na beloken Paaschen, 1 Mei. Voor rechters en schepenen van Venlo, koopt Harmen Kiespenningh, dokter in de medicijnen van Dirik Ververs en Joost Welen, gezonden van de stad Weert eene jaarrente van 15 gulden.

Zegel van den rechter Johan van Vogelsanck en fragmenten der zegels van de schepenen Dirk van Meurs Goert Boegell.

1524, 24 Januari. Merten van Hovelle, Frans van Horne, Matthijs Portmans en Lemmen van Paris, gezworen werkmeesters in het wol-leambacht te Weert, verklaren, dat zij met rijpen raad met de zestien mannen en het gansche ambacht te Antwerpen en Bergen op Zoom een hal hebben „gegolden” en getimmerd ten behoeve van het ambacht, waartoe zij aan Peter Beelen of Rutten, verkocht hebben 82½ goudgulden, erfelijke jaarrente voor 650 dergelijke guldens.

Orig. op perk. Zegel verloren.

---

(1) Verder staat er niets van deze klok.

(2) In praegnanten zin, zooals wij nog zeggen: ik zal hem krijgen, dat is: er onder krijgen.

1531, 23 Oct. Jan van Horne belooft de privilegiën van Maeslant (Horne en Wesseme) Weert en Nederweert te bewaren en betuigt den inwoners zijn dank voor hun borgstelling, wegens gelden door zijn voorgangers opgenomen van den Heer van Mascherel, den graaf van Wede, Johan Bach enz. (Privil. boek.)

1538. Zonder dagteekening. Voor rechter en schepenen van Venlo verkoopt Mr Herman Klespenninx, dokter, aan Thijs Spee en Marcellis van Beringen, burgemeester der stad voor het gasthuis ten behoeve van de armen eene jaarlijksche erfrente van 8 goudgulden op de stad Weert.

1536, 27 October. Johan van Hoerne, bekend schuldig te zijn 20 guld. Brab. aan het klooster van Mariagaarde te Weert, wegens ontvangen gelden, waarmede hij eene erfpacht van 28 malder roggen op den watermolen bij Panheel, genaamd Bossmolen, die aan het klooster der reguliere kanunniken bij Eindhoven in den Hagen verkocht was, afloste.

Afschrift op papier. (Rechterl. archief.)

1539, 14 Mei. Voor schepenen van Roermond, bekennen Dierick, Christoffel en Goert Hoest, gebroeders, dat de rente, waarover zij misverstand gehad hebben met Johan van Lom zaliger en die Herman Heesmann en zijne vrouw Margaretha te zamen gegolden hebben af te staan aan Johan van Lom (1).

Orig. op perk. Zegels verloren.

1539, 14 Mei. Schepenen van Roermond verklaren dat de ingezetenen en burgers van het graafschap Horne hen hebben verzocht met hen naer het Lieve Vrouwe Munster te gaan, waar zij op het hoog altaar zekere penningen hebben gelegd zijnde de renten van verscheidene jaren die zij aan Johan van Lom en Aleydis Dynslaycken, burgeresse van Keulen verschuldigd waren (2).

Orig. op perk.

---

(1) Den dag te voren, op Sint Servaes, verklaarden schepenen van Roermond, Palich van Camphuizen en Johan Zeguers een brief te hebben gegeven, waarin vermelding van een jaarrente aan Johan van Lom verschuldigd door de stad Wesseme met de onderbanken, dorpen enz. Ophoven, Gaystingen en Beegden, burgemeesters enz. van Overweert, Nederweert enz. schepenen enz. der banken van Heythuizen en Roggel, item der bank van Halen en der onderbanken, dorpen enz. van Buggenum en Horne. (Orig. op perk. Zegels der 2 schepenen gaaf).

(2) Dit kapitaal met renten groot 200 goudgulden werd blijkens transfix van 1540, 1 Aug. door de schepenen van Roermond gegeven, door schout en burgemeester van Weert neergelegd op voornoemd altaar. Blijkens transfix door dezelfde schepenen geg even 25 Feb. 1540, legden schepenen en naburen van Wesseme, Ophoven en Neer, ingezetenen van het graafschap Horne op voornoemd altaar 1000 goudgulden kapitaal en rente neder aan deselven verschuldigd.

1540, 1 Mei. Burgemeesters en schepenen van Weert verkoopen ten behoeve der stad aan Juffrouw Gaelandt van Bree en de andere provisoren van wegen en tot behoeve der armen te Mullenbracht, uit kracht van testament aan Herman Ageris van Bracht, dokter medicinae te Keulen, 52 keurvorsten gulden jaarl. erfrente voor 1800 dergelijke gulden. Orig. op perk. Zegel verloren.

1541, 20 Jan. Anna van Egmont, gravinne van Horne, vrouwe van Altena en Weert en haar zoon Philips van Montmorency beloven de privilegiën van Weert en Nederweert te bewaren. (Privil. boek).

1541, 12 Maart. Philips vaardigt 2 reglementen uit voor de schutterijen.

1543—1544.

Een bode werd naar Wesseem gezonden om te hooren of de Gelderschen over de Maas waren, naar het gerucht wilde; overal werden boden heengezonden, in het land van Kessel.

Op de vier hoogtijden, Paschen, Pinksteren, Alderheiligen en Kerstdag werd den observanten 2 kwart wijns vereerd, ook de pater die de passie preekte kreeg 2 kwart. Dit kostte 6 gulden 18 stuiver.

De genadige Vrouwe (1) resideerde te Heeswijk, aldaar kwam de schout haar spreken. Toen de Vrouwe tot Weert kwam, werd zij op pastelen getraceert, die aan bakker 2 gulden 14 st. kosten.

Dit jaar werd het huis gemetseld, Johan Puytlinck leverde de grauwe steenen, Tilman Rutgers (2) en Pelsken van Antwerpen gaven ieder een glas in het „nuwe huys en men schonk hun het gelag, zijnde 5 stuivers (3).

Er kwamen 5 lazaruszen (melaatschen), een werd „doetkranck” eene vrouw moest bij hem waken. Dit duurde 19 weken. Alles samen, met inbegrip van geleverd brood, bier, zeep enz. kostte 10 gulden, 14 stuivers.

---

(1) De weduwe van Jan I, Anna van Egmond.

(2) Dezen werd, gelijk uit een vroegeren post blijkt 4 gulden, 4 stuivers geschonken om zijn vriendschap meermalen door borg te blijven aan het land bewezen.

(3) Ik gis dat met „het huis” hier het gemeentehuis is bedoeld, dit was zeer fraai met oen toren versierd en gallerijen, gelijk wij later zien zullen dat er gebouwd werden.

Het werd afgebroken in 1826. De Heer Driessen uit Weert zeide mij, dat wijlen den Heer Poel z. g. onderwijzer te Weert, in de school verhaalde, hoe hij jong zijnde en uit Venlo, waar hij toen woonde, met zijn vader naar Weert gekomen, getuige was van den afbraak van het oude stadhuis en het prachtige goudleer waarmede de zalen behangen waren . . . . op barbaarsche wijze zag verscheuren.

De toren achter de school viel om.

De „broitsusteren“, die jaarlijks toegelaten waren kregen 8 gulden, mits zij daarvoor de zieken, die „haastelich“ ziek (1) werden, zouden oppassen.

1545, 30 October. Schout en schepenen van Weert, getuigen dat voor hen verschenen zijn de gravin Anna van Egmont, doualière van Horne, Weert enz. en Cornelis van Straelen, burgemeester van Weert en dat zij Willem van Edinghen, rentmeester en Marten Berckenbos, secretaris van Weert, hebben geconstitueerd om te Brussel te „bekommeren“ en te arresteeren Aleyt van Dynslaycken van Keulen, die daar bekommerd was van wegen de koninklijke Majesteit, omdat zij tegen de onderzaten van Weert had geprocedeerd met Keizerlijke mandaten en gedwongen haar betalingen te doen van zekere groote som. (Zie 2 bladz. hier voor).

(Rechterl. archief van Weert).

1548, op Sint Dionysius, martelaar, 9 October. Schepenen der stad Weert verklaren dat voor hen meester Mosses (?) vercocht heeft ten behoeve der armentafel van den H. Geest aldaar aan de gezworen members dezer tafel Gerard Thoemen, Severyn Stopkens en Bernardinus Vrackers eene jaarrente van 80 Carolusgulden voor eene som van 600 dergelijke gulden.

Orig. op perk. Zegel van Weert.

1548—1549.

Er werd verordend dat ieder brouwer maar één gebrou (brouwtoestel) zou onderhouden. Bij die gelegenheid werd bij Gerart van Haelen, 10 stuivers 1 vleguit verteerd.

Toen Aert in den yseren Cranen zijn eed deed, werden bij Jans in den Eenhoern 8 kwarten wijns geschonken.

Toen de burgemeesters den Genadigen Heer Graaf te gast hadden, werd bij Jans in den Eenhoern verteerd aan „wijn, cost ende pasteyen“ 44 gulden, 19½ stuivers. — Met Pinksteren was de Genadige Heer, bij het schieten der gilden, koning, daar hij den vogel afschoot

---

(1) De haastige ziekte, eene soort epidemie. Ik gis dat met „broitsusteren“ de celluzusters der 3^e orde van St. Augustinus van het klooster, genaamd „Broodboomgaard of Godsboomgaard“ te Roermond, bedoeld zijn. Deze verpleegden de zieken, vooral in tijden van besmetting en werden ook zwarte zusters genoemd.

(2) Een vaan was 7 kan of 6 liter.

Men dronk acht vierden wijn voor 4 gulden 18 stuivers. Ook de rentmeester, burgemeesters en schepenen hielden toen „alder gewoenten” met de schutters feest en verteerden 8 gulden 10 stuivers.

Met den priester die gekomen was te Weert om „dy pastory aen te nemen”, werd bij Willem van Kelft 18 stuivers 1 oort verteerd.

Er werd bij de Observanten met rentmeester en schepenen, toen broeder Jeronimus „irst” tot Weert was gekomen, voor 28 stuivers verteert. „Ter zelve tijd” werd aan twee „cabbelyawen, witbroit ende ringe” 2 gulden 9 stuivers 1 oort verteerd. Den broeder werden 8 kwarten „joepenbyers” voor $4\frac{1}{2}$ stuiver geschonken. Hij kreeg ook voor stadsrekening $4\frac{1}{2}$ kwart romanit (1) voor 15 stuivers 1 vlegult bij Cornelis van Straelen. — Wel zal met dezen Br. Hieronymus, bedoeld zijn Hieronymus van Weert, later te Brielle in 1572 wreedaardig ter dood gebracht door Lumey en als martelaar vereerd. Deze broeder (pater) is ook in het H. Land geweest. Misschien gold dit onthaal zijn terugkomst, of waarschijnlijker nog, zijn Priesterwijding.

De Observanten kregen dit jaar nog tot „behelp hunner kermissen eenen haemel ende een lamp” (lam), wat samen 4 gulden en $\frac{1}{2}$ stuiver kostte. — Toen „der alde pater” te Weert was, haalde men voor het klooster op stadskosten 19 kwarten wijn: op de vier hoogtijden (Paschen, Pinksteren, Allerheiligen en Kerstmis) kregen zij 8 kwarten wijn à 8 st. het kwart.

Dit jaar had men een proces te Brussel met de tollenaars van Leuven, wat veel geld kostte aan reizen enz.

In handen des rentmeesters Willem van Edinghen, werd ten behoeve der gebiedende vrouw 800 gulden gestort als van den eersten termijn, die begon op Onze Lieve Vrouw Lichtmis 1549 en die haar voor 5 achtereenvolgende jaren beloofd waren.

Toen „der prince van Spaingnen” (Phillips II) te Weert kwam, werd aan teertonnen en aan teer om in de vuurpannen te „borren” en aan kaarsen en bier dat de schutters dronken die dien nacht waakten, uitgegeven $27\frac{1}{2}$ stuivers $1\frac{1}{2}$ oort. Verder werd bij die gelegenheid nog verteerd aan een ton „wyken” om in de vuurpannen te „borren” plus de vracht 30 stuivers.

Meester Ewald en meester Bartold schoolmeesters kregen voor hun salaris 24 gulden en meester Franssen, (dezelfde als meester Ewald,

---

(1) Romanet, een soort Bourgognewijn, toen veel gedronken.

die Ewald Franssen heette) kreeg nog extra 24 gulden voor zijnen „arbeyt“. (Over dezen Ewald zie p. 165, noot).

Meester Bartholomeus (Bartold) kreeg volgens belofte „in zyn verst aencommen“ 8 gulden.

Voor de stads brieven, waarmede wel de stads privilegiebrieven bedoeld zijn, werden vijf „bleken doeskens“ aangeschaft voor 7 stuiv. „om dy zegellen te bewaeren“. (Deze privilegiën zijn nu met doosjes en al verdwenen).

Dit jaar werd ook aan het „stadt huys“ getimmerd; Merten Van den Hoevel en Sillen van den Berckenbos kregen 6 gulden betaald. Ook werd er aan „den alden toeren“ gewerkt (gewraicht) om de steenen af te breken, en gemetseld.

1554, 18 Juni. Anna van Egmond verklaart dat de vergunning door het kapittel van Sint Servaas (dat met den heer van Weert beurtelings de pastorie vergaf) aan Ludovicus d'Alb of Sentefoy verleend om te mogen bedanken ten voordeele van Rogerus de Montmorency, niet zou zijn ten nadeele van de aanstaande beurt des kapittels, daar Anna van Egmond, Ludovicus d'Alb had aangesteld. (Apotheca S. Servatii VI, 514 op het Rijksarchief).

1555—1556. Aert de Schoolmeester, die den dienst ging verlaten, kreeg bij overeenkomst 60 gulden. Hij had elk half jaar, 26½ gulden gehad. Dit jaar komen ook als schoolmeester voor een Mr Geerten, en na 31 Jan. 1556 Mr Peeter (Langenius).

Dit jaar werd aan de Maaspoort gewerkt, en men schonk 8 vaenen biers aan de werklui opdat zij „dapperlyok“ werken zouden. Voor de „begenckenisse met halfvasten“ werden 80 stuivers verteerd.

Ook de gallerijen van het raadhuis werden gemaakt, waartoe de steenen in haringtonnen werden gemeten.

1555—1556. Toen de burgemeester van Weert en Nederweert dag tegen elkander hadden, (dat is gerechtsdag hielden) wegens de heide werd verteerd 2½ gulden, 2 stuivers, 1 oort.

Toen meester Peter de schoolmeester (1) 31 Jan. 1556 werd aangenomen, verteerde men 1½ gulden.

---

(1) Van dezen Peter, Langenius genaamd, schrijft Foppens II, 986, dat hij bestuurder was der school te Weert en tot vorming der jeugd in de goede zeden en letteren, uitgaf *„Exhortationes ad Veritatem“* versu elegiaco, — *„Admonitorias aliquot Præceptiunculae ad Pietatem“*, — *„Dialogus de mundi cupidinis aspernanda“*, Antwerp. typis Loëi, 1556" versu elegiaco.

Dit jaar werd er weder aan het „kaer” gewerkt.

De burgemeester ging te Wesseme straatsteenen koopen.

Daar men meende den graaf te gast te hebben, kocht men 2 kappoenen, 6 hoenders, boekweit, kappers en olijven.

1555 — 1556.

Frans Vummelen (?) kreeg 2½ stuiver omdat hij den geheelen nacht had gewaakt, waar die van Nederweert passeeren moesten om hen beter te onderwijzen, waar men steenen moest halen.

De bouwmeester van de Biest, Jacob Robers, en Symen Buyssen kregen voor straatsteenen 57 gulden 17 stuivers.

Niel Pitten, Lem Ketelboesters, Sys Melen als keurmeesters kregen voor hun gewone gage 8 gulden 8 stuivers samen.

Jan Welen, die van een hond gebeten was en ziek te bed lag, kreeg 18 stuivers, de huisvrouw van Thys Verstappen, die hem opastte, kreeg ook 18 stuivers.

Meer andere zieken werden dit jaar gesteund en met bedden, lakens, schoenen, hosen, huisraad enz. voorzien.

Het „melatenhuis” werd gedekt, 't kostte 10 stuivers. — Hieruit blijkt dat er een hospitaal voor melaatschen was.

De burgemeester Syl Pompers ging met zijn knecht naar Maeseeyck om 2½ aam wijn te halen, een aam werd gegeven aan den afaet (wellicht ter gelegenheid voor de viering van Portiuncula op 1 Augustus) en de rest kreeg de schout voor zijn bruiloff. Nog 1½ aam werden toen ter gelegenheid van den afaet gebruikt.

Gielen de lazarus (melaatsche) kreeg voor zijn huisraad 8 gulden 5 stuivers.

Leen de organist kreeg voor een steen te houwen aan het uurwerk 4½ stuiver. Dit uurwerk was Zaterdag na Sacramentsdag 6 Juni aanbesteed. Hendrik van Hasselt, de meester die het maakte kreeg voor godspenning 11½ stuiver. (Zou hier het uurwerk van het oud stadhuis bedoeld zijn?)

1556 — 1557.

Toen de graaf van Horne naar den keizer van Duitschland reisde, vorteerden schout en schepenen in Jacobs van Straten huis 28 stuijv. — Waarschijnlijk werd er toen, volgens gewoonte weer gedronken, op behouden terugkomst.

De Observanten kregen dit jaar weder wijn op de 4 Hoogtijden, en de pater die de passie preekte ook. Samen voor 5 gulden 2 stuiver.

Dit jaar werd aan het nieuwe heerenhuis gewerkt. De landstimmerman Thonis wordt op de eerste plaats vermeld. Onder den eersten steen legde men 24 en $\frac{1}{2}$ stuiver. — Wat dit heerenhuis was, komt men niet te weten, ik gis het kasteel.

De dekenen der Sinte Catharina-schutters en die der Bussenschutters kregen 6 gulden 5 stuiv. van den magistraat (volgens het reglement van den graaf van Horne van 12 Maart 1541), en voor hun gaffel (vergaderplaats der schutters), 4 gulden 16 stuivers; de gaffelknecht kreeg voor een nieuwen tabbaard 28 stuivers.

Op Pinksterdagen 6 en 7 Juni, toon men „alder ghewoenten” den vogel schoot, werd door schout en schepenen 4 gulden verteerd.

Dit jaar is geboekt een post van „meester Ewald” en een voor „meester Franssen” van 22 gulden voor loon (1).

Vijf lazarusen of melaatschen, zoo mannen als vrouwen kregen leder voor hun brand 18 stuivers. Een vrouw werd krank en stierf, de verzorging kostte de stad 11 gulden 17 stuivers 1 vleguit; de doodkist kostte 9 stuivers.

De broodzusters kregen 8 gulden van den Magistraat.

Merten van den Berckenbosche kreeg voor het schrijven van de bewijsboeken en 14 „beedboeken” en een zendbrief 4 gulden 12 stuivers. — Deze post wordt niet verder opgehelderd.

1508 (1562 Brab. stijl), 16 Feb. Burgemeesters, schepenen en raad der stad Diest, getuigen dat voor hen en voor den schout verschenen zijn, de overlieden en vele gezellen van het velbloeters ambacht aldaar en verklaarden eene overeenkomst te hebben gesloten met burgemeesters, gozworenen, schepenen, werkmeesters en de zestien

---

(1) Deze meester Ewald en meester Franssen zijn een en dezelfde persoon, namelijk Ewald Franssen, die volgens het toenmalig gebruik der humanisten, zijn naam latiniseerde tot Gallus, onder welke benaming hij voorkomt in FOPPENS, *Bibliotheca Belgica* I, 274 waar van hem gezegd wordt dat hij rector was der scholen te Weert en de volgende werken uitgaf:

I. *Grammatica Latina*, *libris III*. Antverpiae apud Nutium 1563, 8°.

II. *Dialogi et leges morales ex Erasmi libello, de morum civilitate*.

Behalve deze werken schreef hij nog het volgende hoogst zeldzaam werkje aan Foppens onbekend, dat op de stadsbibliotheek te Maastricht wordt bewaard:

DICTIONARIO-|| LOM LATINGOER-|| manicum, non tam multa, || quam selecta vocabula || complectens, au-|| tore Eualdo || Gallo. || (Volgt een vignet voorstellende een zaaijer met inschrift: SPES ALII AGRICOLAR). ANTVERPIAR, || EXCUDEBAT JOANNES || Latinus, An. 1556. || 232 pag. kl. 8° ongepagineerd. De drukker Latinus zegt, in zijn voorrede, van den schrijver: „Viri omnium suffragio eruditissimi, tum et de literis optime meriti.

mannen der stad Weert, welke overeenkomst wordt vermeld en bekrachtigd door den schout, schepenen en raad van Diest met consent der hertogin-douairière van Aerschot, Diest en Zichen.

Orig. op perk. met zegel der stad Diest.

1568, 27 Sept. Schout, burgemeester, schepenen en raad van Weert kondigen bij gedrukt plakaat aan dat de graaf van Horne, Philips van Montmorency, jaarlijks 8 vrije paardenmarkten had toegestaan; dit jaar zou de eerste Donderdag na Papen-vastenavond (Quinquagesima) plaats hebben, de 2^e op den tweeden dag voor Petrus en Paulus, de 3^e Vrijdag en Zaterdag na Grevinger markt in Westphalen. (1) Voor deze inarkten werd een vrijgeleide toegestaan, twee dagen vóór en twee dagen na de markt, in het in- en afkomen enz., behalve voor hen die „teghen synder ghenaden oft synder genaden hoocheydt misdaen hebben”. (Port 178 N° 98).

1564, 13 Mei. Philips de Montmorency belooft aan de jonge schutters jaarlijks 37½ Karolusgulden te schenken evenals de Bussenschutters genoten.

1564, 27 Juli. Keizer Maximiliaan II schrijft aan den graaf van Horne om hem aan te manen ten einde zijn bedrag in „der neun und fünfzig zu Augsburg bewilligten Pangelts, sieben hundert fünf und sibenzig gülden Regensburgischen Türkenhülff, acht hundert sechs und fünfzig gülden Französischen Reiskosten, sechs und vierzig gülden und den gemalner Pfennung” te betalen, waarin hij was ten achter gebleven.

Copie op papier uit deze eeuw.

Charter met schepenzegel van Aken. (Rechterlijk archief).

Om hetgeen nu volgt beter te verstaan diene het volgende:

In 1566 werd te Weert gebeeldstormd onder oogluiking van Anna van Nieuenaer de Luthersche vrouw van Philips van Montmorency. De kerken werden in Maart 1570 weder verzoend. In de eerste helft van Augustus bemachtigde Willem van Oranje, na de inname van Roermond, 14 Aug., de stad en er werd weer gebeeldstormd, 6 October 1572 kwam Weert aan den Koning terug, werd November 1578 door Hohenlohe voor de Staatschen ingenomen en eindelijk 13 Februari 1579 door Parma wederom onder de gehoorzaamheid des konings gebracht, 1593 werd Weert door de Staatsche troepen uit Nijmegen ingenomen en geplunderd,

(1) Greven aan de Ems, Kreis Munster.

en Hendrik graaf van den Bergh die met geld om de soldaten te betalen uit Brussel daarheen was getogen, gevangen genomen.

1571, 16 Aug. Getuigenis van het schepengerecht te Aken, dat men van de schepenbank van Weert bij die van Wessem en van die van Wessem bij die van Aken in appel ging.

In 1571—1572 leed aan schade aan de soldaten, alleen wegens het geleverd wittebrood circa 855 gulden.

1571—1572. Kaptein Guarcoy Swarz of Suarez (?) lag in de stad.

Er werd uit Antwerpen tijding gebracht, dat Berlaimont aldaar was gekomen. — Verschillende boden naar Brussel, Wessem, Venlo, Roermond, Bree, Maastricht en 's Hertogenbosch enz. door den gouverneur De Monte-Sayas (1) gezonden, ook naar den Rijn om te informeren naar het krijgsvolk. Ook werd naar Turnhout gezonden toen men hoorde dat daar krijgsknechten lagen, die binnen Weert zouden komen.

10 November 1571 kwam de Minister (2) tot Weert. Burgemeesters en pastoor heetten hem met meer andere heeren welkom.

1572, 27 Januari ging men van wege de stad naar Brussel om den gouverneur te spreken.

12 Mei kwam de bisschop van Roermond (3) te Weert en werd hem de kost geschonken in 't klooster (Maria-wyngaard?). Hij en de gouverneur kregen 10 kwarten wijns op den 28 Mei.

Er waren piekeniers in de stad die 17 Juni optrokken.

1572, 7 Aug. was een Spaansch luitenant op het kasteel.

Toen Alva de Maas aftrok naar Zutphen, kwam een commissaris in de stad met paardenvolk, dat door de stad werd geherbergd. Het kostte 60 gulden 16 stuivers 2 oort; toen zij optrokken naar Zutphen moest de stad voor 41 gulden 12 st. borg blijven wegens hun kosten.

Lambert de barbier van Zijne Excellentie die voor de stad had gesolliciteerd kreeg 48 gulden 6 stuivers. Wie hier bedoeld is, weet ik niet. Misschien Alva's barbier of chirurgijn of die der gouverneurs.

In 1578, doch zonder verderen datum, deed men op bevel van den

---

(1) De eerste gouverneur.

(2) De minister-generaal der Minderbroeders.

(3) Wilhelmus Damas Lindanus, Roermond's 1° bisschop. Hij kwam in de jaren 1570—1572 meermalen et Weert. In 1570 logeerde hij in het klooster Maria-wyngaard. Het herstel van den katholieken godsdienst was het doel van zijn komst. (Zie Jos. Habets, geschiedenis van het Bisdóm Roermond II, 91—98).

gouverneur ten tijde van den tocht van graaf Lodewyk, 850 pond lood voor 28 gulden 17 stuivers 2 oort koopen.

1578, 7 November werd Simon Stryken in den nacht naar Helmond gezonden om te vernemen of Alva over Weert zou komen, zooals het gerucht wilde.

1578, 10 November werd Simon Stryken naar Brussel gezonden met brieven van den gouverneur van Weert daar de ordonnantie gekomen was van de compagnie van don Fernando de Toledo.

11 November 1578 tot 9 Februari 1574 was de compagnie Toledo in de stad, de luitenant heette Juan Polly. Dit veroorzaakte ruim 1482 schade aan geld, 880 aan wijn, 146 aan wittebrood, 78 aan bier, 70 aan serviesgelden.

1578, 10 December werd Rut Koemmen (?) naar Mook gezonden om den kaptein te begeleiden

In het laatst van December werd de pastoor en de kapellaan van Boven naar Antwerpen gezonden om te bewerken dat de stad bevrj'd bleef van de compagnie van Fernando de Toledo. Zij kwamen terug met de tijding dat 720 gulden voor de ruiters waren vergoed.

Telkens werden dit jaar personen naar Brussel en Antwerpen gezonden van stadswege om verlichting van garnizoen, onder andere de burgemeester Cornelis.

Op het kasteel lagen soldaten ingekwartierd; aan leen- en serviesgeld werd hun ongeveer 1888, betaald, 29 gulden aan wittebrood, 14 gulden aan kaarssen, aan bier ruim 63.

22 April 1574 logeerden de soldaten van Mook (de Spanjaarden) in de stad (1); de stad werd overvallen met groot geweld, de burgemeester Cornelis kreeg voor geleden verlies 72 gulden.

27 Juni 1574 kwamen de ruiters van Hans Walhard op monstering dit kostte de stad 2000 gulden ruim.

25 Aug. was de compagnie Forsy de Musaca te Weert, men had eene schade aan geld, wittebrood, vleesch, haver, hooi, ruiterkosten enz. van over de 1800 gulden.

Aan de 5 melaatschen werd dit jaar 4 gulden 10 stuivers besteed.

---

(1) 14 April 1574 had de slag op de Mookerhei plaats, waar o. a. Lodewijk en Hendrik van Nassau sneuvelden. Na dezen slag had de eerste muiterij plaats der Spanjaarden en kozen zij zich een „Eletto“. Deze muitelingen nu vielen in Weert.

1574—1575.

6 November ging men te Antwerpen verlichting vragen van het regiment Forsy de Musaca, en werd ontslagen van het leengeld op het kasteel.

10 Nov. De luitenant op het kasteel kreeg een paar zijden hozen wijl hij de ruiters zou zenden in 6 dorpen, die onwillig waren geld op te brengen; dit kostte 3 gulden 6 stuivers.

Hendrik van der Heyden kreeg een kroon (2 gulden 6 stuivers) wijl hij de belofte van don Alonso de Vargas zou vorderen. (Waar-schijnlijk om niet te Weert te komen met zijn troepen).

1575.

Den 1 Januari, 26 Juli, 8, 12 en 17 Augustus ging men naar Antwerpen om verlichting van garnizoen; ook den 30 Augustus met request aan Zijne Excellentie dat het onbehoorlijk was dat zij hooien en havergeld naar Antwerpen moesten brengen terwijl de Duitsche knechten nog in de stad waren.

3 Maart werd een bode naar Alonso de Vargas te Maastricht gezonden voor verlichting van ruiters te Wessem. De stad had wederom veel schade aan leengeld.

18 Mei, de Vargas te Weert, zijn paarden stalden in „de Keyser”.

29 Juli ging men met den luitenant van het kasteel van stadswege naar Supplio Vitelli te Antwerpen om hem verlichting van garnizoen te vragen. Karel en Frans Keteler gingen mee.

1580, 23 December. Burgemeesters en schepenen van Antwerpen, getuigen dat voor hem gekomen zijn Johan Kuten en Floris Cuypers, om geld op te nemen in naam van burgemeesters, schepenen van Weert en Nederweert en werkmeesters en gezworen zestien mannen van het wolambacht ten einde borgen te vinden voor burgers van Nederweert, te Diest gevangen. Zij stellen daarvoor in handen van burgemeesters al hunne goederen te Antwerpen o. a. de hal van Weert in de Hoogstraat.

Orig. op perk. met zegel van Antwerpen.

1582, 21 Dec. Walburgis, gravin van Nederweert, Meurs en Limborg, weduwe van Philips de Montmorency, vrouw te Weert, gelast den Schout van Weert den deurwaarder te kennen te geven, dat de executies tegen de moeder van het klooster van Maria-wijngaard te Weert subreptitie verkregen was niet verzwijgen van de appellatie.

op den bisschop van Roermond, met hoop eerstdaags citatie en inhibitie te verkrijgen (1). (Op papier Rechterlijk archief).

1585—86. De compagnie Biasio Capezucchi in de stad.

Aan graaf Karel van Mansfeld te Eindhoven en aan Diego Gommez, Spaansche bevelhebbers, werd voor veel geld aan mondbehoefden enz geleverd.

1585. Ruiters die naar Gelderland vertrokken, lieten hun bagage in de stad.

6 December werd naar den Kanselier te Brussel gezonden om opschorsing der evaluatie (de muntevaluatie) te vragen (2).

22 December Caspar Bobadilla te Boeckhout (Bockholt).

28 December werden 24 vendelen Spaansche soldaten naar Thorn geleid.

1586, 29 Januari werd van stadswege gezonden naar Karel van Mansfeld op Stryndonck.

28 Februari werden 27 vendelen Spaansche soldaten naar Maastricht geleid langs de Maas.

10 April kwam de luitenant der compagnie van Haultepenne Biasio Capezucchi halen om mee naar Grave te trekken.

8 Mei was Ayala te Nederweert en men ging hem van stadswege „bekallen” om uit die heerlijkheid te trekken. Don Diego Sarmiento brengt nieuwe troepen op onder Mansfeld.

4 Mei. De gouverneur Duboys gaat te Brussel klagen over de contributie van Karel van Mansfeld.

19 Mei. Don Juan Ayala wordt naar Brabant geleid met zijne troepen.

28 Mei werd gezonden tot den graaf van Mansfeld vòdr Grave, om over onderhoud van het leger te confereeren.

2 Juni werd het huis van Jonker Otto (misschien Otto Schenk zie op 1486, 80 Jan.) ontruimd voor de Koninklijke Commissarissen (p. 178, N° 2).

---

(1) In een proces tegen Adolf van Nieuenaar die circa 1580 de tienden van Sint Servaas-kapittel had in beslag genomen (in wolk proces Wamesius voor het kap. pleitte, zooals uit Centuria canonica 1, consil. 89 en Cent. civ. 1, cons. 2 blijkt) weigerde dit convent een copie te geven van een stuk betreffende de tienden te Tungalroy. De bisschop van Roermond beval de uitlevering, stelde 1582, 27 Aug. de kosten vast die het klooster aan 't kap. moest betalen, sprak 1583 de censuur uit tegen het kl. en riep, toen het daar 9 maanden in was verbleven, den wereldlijken arm in, waarop 1583, 28 Jan. de Koning van Spanje executoriaal mandaat verleende. (Ms. Apotheca Sancti Servatii, op het Rijksarchief dl. VI, p. 514, 515).

(2) De munt-evaluatie door Philips II uitgevaardigd.

2 Juli werd getriomfeerd wegens de overgan; van Venlo aan den Koning, klokken geluid, pektonnen gebrand. (Venlo was 28 Juni veroverd).

22 Juli. De gouverneur zendt met de plakaten van duc de Leicester in Holland gepubliceerd naar Cigonia te Roermond.

26 Juli werd over eene schilderij van Peter Ernst van Mansfeld een bode naar den Bosch gezonden met brieven voor den gouverneur.

4 Sept. werd van stadswege iemand naar Roermond gezonden tot den sergeant Rodrigo om brieven van Richardot en Garnier te Brussel terug te vragen.

1586—87.

Dit jaar werd aan de Zwarte zusters, die hier toen waren, 58 gulden gegeven, om in tijd van pest de zieken op te passen. (Dit waren waarschijnlijk weer de „broidzusteren” van Roermond, die ook Zwarte zusters heetten; zij bewoonden daar het klooster „broodboomgaard of Godsboomgaard” en waren Cellieten van den 3° regel van Sint Augustinus).

1586—1587. Richardot met den heer van Chaussé was bij den rentmeester van de heerlijkheid te middagmaal. Men had ten dien einde 2 zalmen van 24 pond à 6 stuivers het pond en 81 potten „pasteykes” besteld.

Toen Madame (Duboy, vrouw van den gouverneur) in het kinderbed was, werd haar wildbraad en wittebrood en „spellen” op 't kasteel geoffreerd en pastoor, burgemeesters en gerecht werden verzocht.

1586, 6 Feb. Philips II gelast de inwoners van Weert, Nederweert en Wesseme te Roermond, in plaats van te Aken in appèl te gaan, welk bevel door Parma 5 Juli daarop wordt opgeheven Bij mandaten van 1675 en 1676 te Madrid gegeven, worden Parma's handelingen goedgekeurd. (Apotheca Sancti Servatii VI, 515 et Deduction de droit etc. p. 12, 40-41).

1586, 14 November wordt Ghielis Huyben te paard met een Artesiër van den Prins van Parma gezonden naar Diest, alzo hij de komst des Prinsen had aangekondigd; dien dag werd des avonds Frans Boonen met Thys van Heythuyzen en den oppersten fourier des Prinsen gezonden, om dezen des nachts den weg te wijzen. Parma gebruikt het middagmaal op het stadhuis met den markies de Renthuy, Barlaymont, Arenbergh, Hautepeppe, Garnier, den auditeur-generaal.

en kanselier van zijn Alteza (Parma), Madame Duboys (de echtgenootes des gouverneurs), en meer andere heeren.

1586, 15 November. Vertrek van Parma naar de legerplaats van Cygogne.

1586, 17 November. Kaptein Biasio Capezucchi werd des nachts naar Diest gebracht.

1586, 18 December. Engel Baertmans wordt naar Venlo gezonden om te zien of de Weertenaren bij het Wysselterbroek gevangen genomen, de Maas al over waren.

1586, 15 December. De soldaat Kruysappel wordt door den gouverneur naar Eindhoven gezonden om twee hazewinden te halen, die men Prins Parma zou schenken.

1587, 8 Feb. Toen de tijding kwam dat Deventer over was aan de Spanjaarden, werden er pektonnen gebrand en klokken geluid. (Deventer was 29 Jan. door Willem Stanley overgegeven aan den gouverneur van Zutphen, Taxis).

1587, 16 Maart. De Minister der Minderbroeders komt te Weert De gardiaan noodigt den schout, rentmeester, burgemeesters, schepen en secretaris uit. De stad gaf 34 potten wijn en 5 vanen bier.

1587, 28 Maart. Cigonia, bevelhebber te Roermond, eischt van de stad Weert 800 gulden voor zijn garnizoen.

1587, 21 April werd burgemeester Hendriks naar Brussel gezonden om Richardot, Garnier, Cigonia die daar toen was, en anderen te beschenken, uit vrees voor garnizoen. Dit kostte 164 gulden en 1 braspennig, aan reisgeld, gescheuken enz.

1587, 14 Juni. Ghielis Huyben wordt naar Eindhoven gezonden met brieven, wyl de Geusen op de Langstraat vergaderden, en den 15 wordt hij weer gezonden om te vernemen hoe sterk de Geusen waren.

1587, 25 Juni zijn er uit Eindhoven hier 38 gevangen vrijbuiters gebracht, die den dag daarop door de soldaten van Roermond werden gehaald.

1587, 25 Juni zond men Engel Baertmans naar Roermond „omdat zy dy vrybuiters van hier haelen souden“ die van Eindhoven hier gebracht werden.

1587, 5 Juli. Toen de tijding kwam dat Gelre door de Spanjaarden veroverd was, werden pektonnen gebrand en de klokken geluid. (De

stad was dienzelfden dag den Spaanschen bevelhebber Haultepenne, die te Weert dikwijls in garnizoen lag, overgeleverd door Patton (1).

1587, 7 Juli. De gouverneur (2) zendt brieven aan den drossard van Eindhoven voor het leger te Boxtel. (Deze drossaard heette ook Jean Duboys evenals de gouverneur).

1587, 8 Juli. Haultepenne belooft het leger geheel te doen verrekken. Men dronk op het kasteel 22 potten wijn.

1587, 15 Juli werd gezonden naar de abdij Keyzersbosch om de ammunitie die van Venlo kwam een anderen weg te doen nemen.

1587, 16 Juli werd naar den Bosch gezonden met brieven van den Heer van Haultepenne. Nog werd dien dag naar Maastricht gezonden met een lakel van dezen heer, die gekwetst was. (Hij was volgens Strada's geschiedens der Vlaamsche oorlogen 14 Juli te 's Bosch al overleden, doch de bode kan Haultepenne den 14 's morgens al verlaten hebben). — Te Maastricht was de broeder van Haultepenne Barlaymont.

1587, 28 Juli. Barlaymont, broeder van den gesneuvelden Haultepenne, komt op het kasteel liggen.

29 Juli werd Frans Boonen naar Venlo gezonden met de ruiters die den graaf van Barlaymont convoyeerden.

14 Augustus, werden 10 jonge hoenders en 1 paar duiven aan Cigonia, die men meende dat te Eindhoven was, gezonden.

18 Augustus, kwam de secretaris van Barlaymont die naar het Hof (te Brussel) reisde, in Weert.

28 Augustus. Jenken Schote gaat een Engelsch kaptein die uit Deventer kwam den weg wijzen.

6 September. De markies de Bentivoglio is in het Weerterbroek gelegerd.

Bentivoglio solliciteert om te Weert in garnizoen te komen, de burgemeester Hendriks gaat met advies des gouverneurs naar het leger voor Sluys. Dit kostte 120 gulden 10 stuivers.

---

(1) Zie F. Nettesheym, *Geschichte der Stadt und des Amtes Geldern*, Crefeld 1863, 8° p. 333—338. Ten onrechte plaatsen Strada en van Meteren deze inname in Januari, gelijk ook uit onze chroniek blijkt, anders zou men niet eerst in Juli getriumfeerd hebben te Weert, zoo de stad nl. in Januari al over ware gegeven.

(2) Jean Baptiste Duboys. Zie over hem Jos. HABKTS, *Geschiedenis van het bisdom Roermond* II, 96 en *Publications du Limbourg* XII, 237 en volg. Hij was met bisschop Lindanus als commissaris aangesteld door den Koning van Spanje, belast met het herstel van den Katholieken godsdienst.

10 September komen kanselier, mombber en rentmeester van het Geldersch overkwartier te Roermond, de wet veranderen (andere schepenen enz. aanstellen).

1587, September. Brieven van Barlaymont voor Wezel bezorgd en brieven van hem naar Brussel, ook aan Cigonia te Roermond.

1587, 27 Sept. Eene schoone schildertj om op een autaar te plaatsen neemt de gouverneur mede naar Cigonia.

1587, 21 Oct. Burgemeester Hendrick naar Brussel gezonden tot Richardot (president van den geheimen raad).

1587, 25 Oct. Men vreesde dat het gansche leger voor Wezel legerend, naar Brabant zou komen en schreef hierover aan Cigonia.

1587, 31 Oct. Een regiment Italianen lag voor de Maaspoort, om hier in garnizoen te komen.

1588, 15 Juli. Phillips, koning van Spanje, beveelt dat schout en magistraat van Venlo zullen laten genieten aan de inwoners van Weert, Wesseem en het land en graafschap van Horne, de gunst dezen geschonken door den hertog van Parma, om de rente aan de stad Venlo schuldig niet te betalen tot den dag der reductie en reconciliatie met den koning en verklaart de arresten van onderdanen van Weert, condemnatiën enz. nietig en zulks ten koste der Venlo-naars met restitutie van schade en interesten. 1588, 18 Juli.

Orig. op perk. met he. Majesteitszegel van den koning van Spanje.

1590. Karel de Heraugière (1), gouverneur te Breda, schrijft aan die van Weert over sauvegarde voor de inwoners van Weert en Horne door de Staten te 's Hage. Deze brief is geteekend Aercen.

(Port. 178, N° 50).

1591, 15 November. Walburgis van Nieuenaar, vrouw van Weert, te Utrecht verblijvend, schrijft den magistraat over de oude restanten en nieuwe sauvegarde, waarover de magistraat niemand tot haar had gezonden, waarom zij thans Jan Reynen zond om daarover te onderhandelen.

(Port. 178, N° 65).

1598, 1 Juni. De kanselier van Brabant zendt aan den magistraat een afschrift der „Forme en publicatie van Peys tusschen den coninck van Spanigien en den coninck van Vranckryk” van 2 Mei 1598 te Verviers gesloten.

(Port. 178, N° 76).

---

(1) Bekend door zijn aandeel in de inname van Breda in 1590 door een turfschip

1608, 1 Sept. Burgemeesters, schepenen, raad met de zes gezworen werkmeesters en de zestien mannen van het wolambacht van Weert, verklaren ten behoeve der stad te hebben verkocht aan Simon Nuelen eene erfrente van 80 gulden Brabantsch jaarlijksch voor 600 gulden Brabantsch.

Orig. op perk. met zegel van de schepenen en werkmeesters van het wolambacht (een weversspool) en een ander zegel van dit ambacht (mede een weversspool, maar het zegel enigzins anders) dat burgermeester en zestien mannen verklaren te gebruiken.

1608, 8 Burgemeesters en schepenen der stad Weert, verkoopen ten behoeve der stad aan Willem Hugo (1) eene jaarrente van 88 gulden.

Orig. op perk. met zegel der stad.

1605, 2 December. Sabina van Egmont en Solms, vrouw van Weert, schrijft aan den Magistraat van Weert over sauvegarde (door de Staten verleend) en over contributie haar door zekeren Tonis Suytwyck geweigerd.

(Port. 178, N° 65).

1608. S. V., Maart. De aartshertogen schrijven aan den magistraat ten gunste van den historieschrijver Jean Baptiste Gramaye, prevost der kerk van Sint Walburgis te Arnhem, die verlof had om hun provinciën te doorreizen, dat men hem zou toelaten in het archief enz. De Magistraat moest bedenken dat, wat hij deed, zoude strekken tot verheerlijking der stad en om bekend te maken wat er zich zeldzaams en bemerkenswaardig in hun kwartier bevond. De diensten hem bewezen, zouden zij rekenen hun zelven bewezen.

(Port. 178, N° 86).

Ziehier wat ik van de acte, die geheel geschonden was, nog kon ontcijferen.

(A)rchiducs,

....Jean Baptiste Gramaye, prevost de l'église St. Walb... Utrecht et nre historiographe pour le meilleur exercice.... d'Icelluy) de faire un tour en nos provinces de Luxem(bourg) .... ner pour peu de temps es villes

---

(1) Van dit geslacht, dat op het einde der vorige eeuw uitweek, men weet niet waarheen, zoon, *regt men*, Victor Hugo afstammen, wiens voorvaderen geon Franschen waren, gelijk ook de naam aan duidt. In het reg. der bussenschutten komt 3 Juni 1700 GULL. HUGO als deken voor.

principalles des dites provinces . . . . nous vous en avons sur requeste bien voulu advertir affin que . . . . adresser promptement et ce dont il desirera seputant par dev . . . . archives ou aultrement et cependant pour trois ou quatre jours . . . . avecq son varlet et assistent. En consideration mesmes que ce quil . . . . pour honorer votre ville en particulier et meitre en lumiere pour . . . . rares et remarcables de votre quartier ce que recevrons pour . . . . vous ait en sa Ste Garde. De notre ville de Bruxelles, Mars 1606 (S. V.).

Nos chers et bien aymes ceux du Magistrat de notre ville de Wert.

Omstreeks 1610—1688 waren in het oude boek der Sint Hubertusschutterij of der bussenschutters als leden ingeschreven: Eugenius graaf van Bossu, markgraaf van Vere en Vlissingen, marquis van Lembeek, baron van Liedekercken en Denderloo, ridder van het gulden vlies en kaptein „catapultorum equitum turmae capitaneus” en prins Ferdinand Carel van Gonzaga, markgraaf van Mantua ook Jan in de Croon (1) en de schout Jan Costerius.

Als schout komt in een rentebrief ten laste der stad in dato 1 Sept. 1615 voor Hendrik van Bocholt, licentiaat in de beide rechten, gehuw2 met Anna Casel van Rees. (Zij koopt eene erfrente van 40 gld. jaarl. voor 800 gulden.)

1619, 9 November. Burgemeesters en schepenen van Weert, verklaren verkocht te hebben eene erfrente van twaalf gulden 10 st. brab. aan zuster Catharina Henricx, mater, en zuster Margaretha Moffert, procuratrise van het regularissen klooster binnen Weert, genoemd O. L. Vrouwe Wijngaard ten behoeve des kloosters voor eene som van 250 gulden Brabantsch.

Afschrift op perk. zonder zegel.

---

(1) Waarsch. de bekende Jan in de Croon, keizerlijk veldheer in den dertigjarigen oorlog. Hij schonk in 1665 aan de bussenschutten de som van 116 gulden Weertsch voor een nieuw vaandel. Men verwarre dezen Jan niet met *Jan van Weert*. Don Ferw. Heer Habets, archivaris van Limburg komt de eer toe in 1862 in zijn werk „Jan van Weert” generaal der Betjersche en Keizerlijke kavallerie, en Jan in de Croon, gouverneur van Praag en onderkoning van Bohemen”, . . . Roermond, J. J. Romen 1862, het eerst en afdoend het bestaan van twee zoo verschillende helden, wier daden en bestaan eerst dooroen waren geward in den eenen Jan van Weert, te hebben bewezen. Dat ook de groote Jan Weert uit Weert althans zeker afstamt, blijkt wel uit een charter van de abdij Thorn van 1389, 29 Maart, waarin een Jan van Weert, priester, als medebezegelaar voorkomt en wiens zegel een wapen vertoont met drie molenijzers 2—1, het oude wapen van Jan van Weert, voor dat het door den Keizer verbeterd was.

1632. In dit jaar rezen er moeielijkheden tusschen de gemeenten Weert, Asten en Neerweert. (Zendbrieven van den Magistraat van Asten in Port. 178 N° 7).

1682, 21 September. Isabella Clara Eugenia, gouvernante te Brussel, schrijft aan Jean Dubois, heer van Droogenbosch, gouverneur van Weert, dat zij van burgemeesters en schepenen dezer stad vernomen had dat de prins van Oranje neutraliteit had verleend aan het land van Weert, en dat zij van haren kant dit ook deed en dat derhalve de gouverneur der stad met krijgsmleden, artillerie enz. moest verlaten en zich naar Roermond begeven.

Orig. op papier met handteekening en zegel.

1683, 11 Juni. Jan van Bourtembourg, tot gouverneur aangesteld door den Koning.

(Port. 178, N° 75).

1684, 6 April. Magdalena van Egmont, gebiedende vrouw te Weert, beschikt gunstig op een verzoek van den magistraat en het wolleambacht aldaar, om een wolmolen te mogen oprichten.

(Port. 178, N° 47).

1687, . . . Burgemeesters enz. van Antwerpen verklaren ontvangen te hebben van Hans Diercx, wonende in de hal van Weert te Antwerpen, in naam van den Burgemeester, schepenen, raad en het wolambacht te Weert een kapitaal met interest. (Charter).

1648, 17 Aug. De prior der reguliere kanoniken Joannes Boutmans gaat een overeenkomst aan met burgemeester en schepenen om de Latijnsche scholen over te nemen tot en met de rhetorica, daartoe 4 of 5 meesters aan te stellen, waarvan een met het zangkoor zou belast zijn. De burgemeesters zouden den prior jaarlijks 100 ducatonen betalen. Voor elk student van buiten zou hij 2 ducatonen genieten, van die der stad en buitenie naar hun goede affectie. Het gemeentehuis in de Schoolstraat werd den prior afgestaan; brand en turf zouden vergoed worden en de kanoniken vrij zijn van alle lasten(1).

1657, 19 November. Magdalena van Egmond, prinses van Chimay, vrouw van Weert, Nederweert enz. verklaart dat haar schout als auditeur zal zitten bij het overleggen der rekeningen van de burge-

---

(1) Ms. van Haoff op het Rijksarchief op p. 90-91, naar eene oude copie.

meesters. Deze volmacht werd vernieuwd in het jaar 1685, in naam van den heer Ernst Alexander Dominique d'Arberg, de Croy-Chimay.

Orig. op papier. Beide stukken met het zegel.

1661. Er ontstonden dit jaar verwikkelingen over de beek de Aa tusschen de inwoners van Weert en die van Bockholt; de vrouw van Weert, Magdalena van Egmont en de magistraat richtten een request aan den Bisschop van Luik als heer van Bockholt.

(Port. 178 N° 1).

1661, 13 Juni. De magistraat van Weert looft als prijs ter gelegenheid van de aanstaande paardenmarkt, een zilveren roskam uit voor de beste en schoonste paarden.

(Geschreven op een exemplaar van het gedrukt plakkaat van 1663, 27 Sept., waarbij de markt wordt afgekondigd; in port. 178 N° 38).

1666. Toen de regenten van Weert den eed van getrouwheid aan den nieuwen koning van Spanje, Karel II deden, insereerde het Hof van Gelre in de formule „dat zy waeren leeden van het Gelderland; maar de regenten oordeelden dat dit niet waar was”. Hierover ontstonden verwikkelingen, de eed werd onder protest gedaan en men vervoegde zich bij Hare Majesteit te Brussel.

(Bundel in port. 178 N° 28).

1668. De schepenen van Weert getuigen in zake den strijd van erfopvolging te Weert, Nederweert(1) en Wessems tusschen de weduwe, voogdes van Charles Louis Antoine d'Alsace, comte de Boussu, prins van Chimay en Anthoine Udalric, comte de Frézin, né comte d'Arberg de Valengin.

(Rechterlijk Archief Port. 159, N° 8).

1670, 12 Januari. Ernest Dominique Croy Chimay d'Aremberg, comte de Beaumont et Wertheim, seigneur de Weert, Nederweert et Wessems, colonel d'un régiment d'infanterie, geeft op verzoek van Jean Costerius, zijn schout, aan dezen zijn zoon Arnold tot opvolger. De prins resideerde toen te Brussel.

(Rechterl. Archief. Port. 159, N° 11).

1675 — 1694. Simon Peerbooms, regulier kanonik van Mariënhage te Weert, eertijds rector der scholen aldaar en 1675 — 1694 pastoor te Woensel (van een der 2 schuurkerken) bij Eindhoven geeft gelden voor prijzen

---

(1) Zie voorrede.

uit te deelen. (Getuigschrift van een prijs voor Wilhelm Frencken van Weert, jaartal uitgewischt). Dit boek, Gemma Frisius arithmetica 1586 te Keulen gedrukt, behoorde voor 1796 aan de bibliotheek van Mariën-hage, en kwam met meerdere boeken aan de bibliothèque de l'école centrale, en behoort thans stadsbibliotheek te Maastricht.

1677, 28 Jan. Ernest Dominique Croy Chimay d'Aremerg getuigt dat Arnold Costerius den eed van schout en ontvanger heeft afgelegd.
(Rechterl. Archief Port. 159, N° 18).

1679, 17 October. De magistraat van Weert stelt den advocaat J. van Bree te Weert als pleitbezorger der stad aan bij het Hof van Roermond, voor 10 pattacons jaarlijks en levenslang. — Het contract werd reeds 31 Juli 1680 opgezegd. (Port. 178 N° 53).

1682, 25 Mei. Burgemeesters en schepenen bekennen schuldig te zijn aan Arnold Costerius, rentmeester, eene som van 500 rijksdaal-ders of pattacons tegen eene rente ad 5 %.

Orig. op perk. met zegel der stad.

1684, 2 Juni. Charles Jammaire escuyer licencié ès loix, conseiller et intendant des maisons et affaires de Son Excellence Monseigneur le prince de Chimay enz., heer te Weert, staat namens laatstge-noemde toe dat een bisschoppelijk mandement „touchant les nudités et luxes des filles et des femmes” te Weert, Wessemer en Nederweert worde afgekondigd, vermits men den Prins in kennis had gesteld.
(Port. 178, N° 62).

1684, 7 Juli. De bisschop van Roermond geeft Theodorus van Berckel verlof om een eremitagie te Neerweert te bouwen en geeft hem een regel o. a. moest hij de zieken, zelfs de „gepestifereerden” verplegen.
(Bissch. Archief te Roermond).

1684, 4 December. De prins van Chimay, heer van Weert enz. verbiedt op verzoek van den secretaris te Weert aan particulieren om openbare acten te passeeren, den secretaris voornoemd voorbe-houden in zaken van tutelle en curatelle.

(Rechterl. Archief Port. 159 N° 18).

1685, 17 Februari. Burgemeester en schepenen van Weert verklaren ten behoeve der stad, van den secretaris Frencken voor den tijd van zes maanden een kapitaal van 700 gulden Weertse valcur à 5 % opgenomen te hebben.
Orig. op papier.

1686, 15 Juni. Prins Ernest Alexandre Dominique de Chimay

maakt zijn testament. — Hij was onderkoning van Navarre en overleed te Pampeluna kort daarna.

(Rechterl. Archief Port. 159, N° 5).

1689, 6 Maart. François van Nassau, gouverneur van Gelderland te Roermond, verklaart dat die van Weert, Nederweert en Wessem slechts contributie aan den Koning van Spanje als hertog van Gelre betalen, als een leen openvalt.

(Port. 178 N° 89).

1690, 10 Mei. Schepenen en raad gaven een reispass aan den oud-burgemeester Johan van Halen (1), die met een „cleyne bruyn merriepeerdtien, oudt omtrent vyff jaeren, hem eygen toe behoorende“, genoodzaakt was te reizen in Brabant, Holland enz.

(Port. 178 N° 78).

1690, 19 Mei. Franciscus Osorio Berssa, geeft uit Keizersbosch bevel aan die van Weert om de troepen van den prins van Hannover in te laten. „L'estat general du maitre du camp-general le baron de Podeville, le bagage de Son Altesse le Prince de Hannover etc.“ 20 en 21 Mei wordt nadere opgave van bagage verstrekt (2).

(Port. 178, N° 49).

1690, 23 Mei. François van Nassau, gouverneur van Gelderland, geeft aan den Magistraat zijne verwondering te kennen, dat men troepen van den Hertog van Hannover zonder zijn orders had ingelaten.

(Port. 178, N° 49).

1691, 3 Juli. Met permissie van den officier wordt op prompte betaling ten stadhuize eene verkooping van schildertjen gehouden, die niet verder worden omschreven als „pasteele“ en „oele“ (olieverfschildertjen).

(Lijst der koopers in Port. 178, N° 61).

1692, 17 Jan. Don Francisco Antonio de Agurto, markies van Gastañaga, lieutenant-gouverneur en kapitein-generaal van de Zuidelijke-Nederlanden, gelast die van Weert om jaarlijks de renten te Antwerpen te betalen van de 180000 gulden, zijnde 12000 gulden, aan den keurvorst van Brandenburg, om te voldoen aan het tractaat

---

(1) Een voorvader van den bekenden Don Juan van Halen, die in de Spaansche onlusten in het begin dezer eeuw en in de Belgische revolutie een rol heeft gespeeld. 1788, 21 Oct. gaf de Bisschop van Roermond aan Frans Gerard van Halen, die naar Spanje vertrok, een bewijs van wettige geboorte en recht geloof.

(2) Van 1673 tot den vrede van Rijswijk 20 Sept. 1697, waren de Zuidelijke Nederlanden het tooneel des oorlogs tusschen Spanje en Nederland van de eene en Frankrijk van de andere zijde.

met dezen door den gouverneur-generaal gemaakt den 15 Jan. 1692, waartoe 30 Jan. daarop door den Magistraat besloten wordt.

(Port. 198, N° 69).

1697, 18 Mei. De bisschop van Roermond geeft Laurentius Laurensen verlof om een eremietage te bouwen bij de St. Rochuskapel te Nederweert (Bissch. Archief te Roermond).

15^e De Magistraat richt een request aan den Prins van Chimay heer van Weert, voor herstelling der twee molenkarren tot het op-halen der veldvruchten en brengen van meel voor de inwoners van Weert. (Port. 178 N° 42).

18^e eeuw. Wilhelmina Bullens, de weduwe van Godefridus Bus-huyskens verzoekt het gericht van de stad en heerlijkheid Weert om de posterijen, door haar man bediend, te mogen aanhouden en om gunstig advies hieromtrent aan het Hof te Roermond, waaraan Henricus van Veen, die al drie ambten had, namelijk van barbier bakker en schoenmaker, zich had gewend, om de posterijen met uitsluiting van haar te bedienen. (Port. 178, N° 16).

1700, 20 April. De bisschop van Roermond veroorlooft Simon Linssen zich te Boshoven, gehucht van Weert, als eremiet te vesti-gen, mits hij school houde. (Bisschoppelijk archief te Roermond.)

1700, 22 Mei. Pastoor, schout, schepenen en gezworenen der heer-lijkheid Baerlo maken met consent der gebiedende heeren en princi-paalste geërfden een contract met den klokkengieter Alexius Jullien, wonende te Weert, om de grootste en kleinste klok te vergieten.

(Hierbij zijn gevoegd 2 rekeningen, een van 6 Sept. 1700 en een van 8 Febr. 1701).

(Port. 178, N° 27).

In den Spaanschen successie-oorlog 1701—1715 met Spanje en Frankrijk gevoerd over de nalatenschap van Koning Karel II van Spanje werd Weert, op last van John Churchil graaf van Marlbo-rough, voor de geallieerden (Oostenrijk, Pruiszen, Engeland en Neder-land), ingenomen door generaal Schulz, in Aug. 1702. Marlborough schonk aan de inwoners van Weert toen een sauve-garde, welk document met eigenhandige onderteekening van Marlborough, nog op het Raadhuis te Weert bewaard wordt. Weert kwam evenals Venlo en Roermond, en nog andere plaatzen van het Overkwartier tot 1715 in de macht der Staten-Generaal der Vereenigde Neder-landen.

1701, 29 November. Charles Louis Antoine d'Alsace, comte de Boussu, prince de Chimay etc., seigneur de Weert, Nederweert et Wessems, schenkt aan Costerius zijn schout te Weert, wegens verschillende diensten hem bewezen, vooral „à raison du bienfait particulier que le dernier nous vient de faire contribuant à prévenir aux différens qui estoient meus entre nous et notre bonne mère la princesse douairière de Chimay” de rechten, prerogativen en emolumenten hem zelven behoorende te Weert en Nederweert en van jaarlijks den magistraat te veranderen.

(Rechterl. Archief Port. 159 N° 10).

1704, 18 December. Burgemeesters en schepenen van Weert verklaren ten behoeve der stad opgenomen te hebben van de reguliere kanunnikessen aldaar eene som van 8000 gulden Weerter valeur voor eene rente van 120 gulden om te voldoen het slot der rekening van den burgemeester Segerus Ketelers van 20 Sept. 1708 in zijn regeerend jaar 1702, waartoe de stad door het hof van Gelderland den 12 November 1704 was veroordeeld.

Orig. op papier met zegel.

1706. Het platte land van Weert doet expositie zijner grieven tegen het 6° artikel van het traité des contributions fait à Engulen, 8 Sept. 1706.

(Port. 178, N° 40).

1707, 27 October. Hendrik van Nassau, heer van Ouwerkerk, veldmaarschalk-generaal over de legers van den Staat der Vereenigde Nederlanden, geeft aan het regiment van den generaal-majoor La Leck orders om naar Weert te trekken en aldaar garnizoen te houden.

(Port. 178, N° 55).

1707. Anna Louise Philippe de Vereycken, gravin douairière van Boussu, prinses van Chimay verzoekt aan de generaliteits-rekenkamer te 's Gravenhage, wegens de confiscatie der heerlijkheden Weert, Nederweert en Wessems, (omdat haar zoon in dienst was van den koning van Spanje), om copie der rekeningen van haar rentmeester Arnoldus Costerius. De rekenkamer staat 29 Januari 1708 haar verzoek toe.

(Copie in port. 178 N° 51).

1708, 5 April. Nicolas Etienne Roujault, intendant de justice, police et finances de la province du Haynaut, Pais d'entre Sambre et Meuse et d'Outre-Meuse, voor den koning van Frankrijk te Maubeuge, geeft een sauvegarde aan de buitenen van Weert voor een jaar,

daar men zich aan de contributie had onderworpen, bij accoord met „le sieur Jacques Banquier, deputé de la dite Buttenie”.

(Port. 178 N° 77).

1708, 26 November. Scholtis, burgemeester, schepenen, gezworenen en regeerders der vrije heerlijkheid van Nederweert, verklaren dat zij niet willen treden in het voornemen van Peter Verborgh en Giells Denckens, die, naar de magistraat vernomen had, van plan waren, namens de gemeente te procedeeeren tegen den landheer om diens tienden schatbaar te maken. Dit besluit wordt 21 Oct. 1710 en 28 Oct. 1711 vernieuwd.

(Extract en copie uit het ordonnantieboek der heerlijkheid Weert in Port. 178 N° 25).

1709, 1 Juni. De prinses douairière de Rubempré ziet af van haar saisissement op de rente, competeerende den prins van Chimay te Weert, Nederweert en Wessem.

(Acte voor notaris Jacques Laurent Janssens te Brussel in port. 159. Rechterl. archief N° 16).

1711, September. Arnold Costerius, schout van Weert, beklaagde zich er over bij de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden (1), dat de Pastoor Theodorus Bistervelt bij het sluiten der rekening van den armenmeester in zijn stoel had plaats genomen, en op zijn verzoek om dien te verlaten, dezen had „weggesmeten” een anderen in de plaats gesteld en hem verdere beleedigingen aangedaan.

Bij resolutie der Staten-Generaal van 26 September 1711 werd de schout in het gelijk gesteld.

(Port. 178, N° 18).

1714, 10 Januari. Groote brand te Weert, vele huizen branden af en de burgers lijden groote schade, zoodat den 19 Maart daarop, scholtis, burgemeester en schepenen aan hun medeschepen Peter van Winckel een bezegeld volmacht geven om geld op te halen voor de burgers die geleden hadden.

(Port. 178, N° 22).

1714, 15 Mei. De Raad van State te 's Gravenhage staat aan den magistraat na 2 requesten remissie toe van de jaarlijksche subsidie

---

(1) Deze hadden, als bondgenooten van den Keizer, tijdens den Spaanschen successie-oorlog Weert in bezit genomen en bleven er tot 1713 meester, wanneer door het tractaat van Utrecht Weert aan eerstgenoemden monarch kwam.

van 1529 gulden Brab. wegens oorlogsschade en den brand van 10 Januari 1714, waarbij 125 huizen vernield werden.

(Port. 178, N° 71).

1718, 30 Juli. Burgemeesters, schepenen enz. van Weert verklaren te hebben opgenomen van de reguliere kanonikessen aldaar eene som van 888 gulden, 6 st. en 2 oort Weertse valeur waarmede een gelijk kapitaal aan Juffrouw Anna Theresia van Halen is afgelegd volgens constitutiebrieven van 1709 en zulks voor eene jaarrente van 29 gulden, 8 st., één oort.

(Op papier, met zegel).

1718. Een winkelier en herbergier op den Biest tegenover de Minderbroeders, Simon Simons vraagt den graaf van Boussu, prins van Chimay, ridder van het Gulden Vlies, heer van Weert, Nederweert en Wessem, verlof om een uithangbord te stellen waarop het portret van Zijne Hoogheid was geschilderd „pour faire renommer sa maison”, waarop 27 Nov. gunstig beschikt wordt.

(Port. 178, N° 46).

1718, 15 Nov. In eene acte van het gerecht van Wessem komt als priorin van Maria Wyngaert te Weert voor, Maria Elisabeth van Ghoor. Deze leent 200 gulden aan de Wed. Jan Leurs, geb. Gertruyt Driessen.

(Rechterl. archief, Port. 159, N° 12).

1718, 27 Nov. Op verzoek van het gerecht te Wessem beveelt d'Alsace, comte de Boussu, prince de Chimay, handhaving van het appel van Weert, Nederweert, Ophoven, Geystingen, Beegden, Pol, en Panheel voor de schepenbank te Wessem, welk appel soms verzuimd werd.

(Rechterl. archief, Port. 159 N° 14.)

Na 1718. De Prins van Chimay handelt met Henry Cloret, Max Ambrosy over renten en aflossing van kapitalen.

(Concept contract in port. 178 N° 4).

1719, 10 Juli. De magistraat maakt een „regulatyff” over de aanstelling van een schoolmeester.

(Port. 178, N° 89).

1719. J. C. van Vlieden komt voor als rector van Maria Wyngaert te Weert in eene acte van het gerecht te Wessem van 27 Oct.

(Port. 159 v. h. rechterl. arch. N° 2).

1719. De gravin van Berlo-van Erp sticht een beneficie van de H. Drievuldigheid, de H. Maagd en de H. Barbara in de parochiekerk; dat in 1725, 8 Sept. vergeven wordt aan Petrus Loyens, clericus.

(Bisschoppelijk Archief te Roermond).

1720. Het hofje van Berlo wordt gesticht door de gravin van Berlo-van Erp, ten voordeele van vier oude vrouwen. (Ibidem).

Na 1723. Alexandre Gabriel d'Alsace, prins van Chimay, verzoekt het Hof van Gelderland te Roermond hem te handhaven in het bezit van de integrale leenen van Weert, Nederweert en de heerlijkheid Wesseem, tegen den graaf van Arbergh, die aanspraak maakte op een negende gedeelte. (Minuut of copie in port. 178, N° 5).

1726, 14 Juli. Keizer Karel VI geeft octrooi aan burgemeesters enz. van Weert, om rentebrieven te mogen uitgeven ten laste der stad tot een bedrag van 15662 gulden 6 st. en 1 oort, ter voldoening van de debietieve slotten der stadsrekening van 1707—1725 aan de gewezen burgemeesters.

Op perk. met ridderzegel van koning Karel II van Spanje, wyl 's Keizers zegel nog niet gereed was.

1729, 12 Feb. Alexander Gabriel d'Alsace, prins van Chimay, graaf van Horne, stelt Bernard Costerius, zijn schout te Weert, als zijn gevolmachtigde aan, om vergunning te verwerven van het Hof van Gelre of van de leenkamer te Roermond, ten einde de oude renten staande op de goederen van Weert, Nederweert en Wesseem te mogen aflossen en door lagere renten te mogen vervangen.

(Copie eener acte gepasseerd voor notaris Pilloy te Brussel, in port. 178, N° 3).

1732, 17 Juli. Vernieuwing der limieten tusschen Weert en Budel. (Port. 178, N° 8).

1734, 5 Januari. Associatie van Weert met de landen Thorn, Kessenich en het graafschap Horne ter weering van landloopers en vreemde bedelaars. (Port. 178, N° 82).

1734. De magistraat van Weert requesteert bij den gouverneur-generaal te Brussel opdat de stad exempt zou verklaard worden van de som van 543 gulden, 16 sols, 7 deniers, hun quote in de subsidie. De stad had een „donatief volontair” van 18000 gulden zilver aan den Souverein betaald, maar was overigens „reconnu avec ses appendances pour terre franche indépendante de la matricule de Gueldre et conséquemment exempte de tout subside et charge”. Zij had 220000 gulden schuld te betalen, was tweemaal in tien jaartijd door brand geruineerd enz. (Port. 178, N° 72).

1734—1745. Verwickelingen tusschen de stad Weert en de buitenen (de buitendorpen). (Port. 178, N° 82).

1784, 14 October. Keizer Karel VI gelast het decreet uit te voeren ten gunste van burgemeester enz. van Weert en de Buitenle door hem gegeven.

Orig. op perk. Majesteitszegel geschonden.

1789. Verwikkelingen over den watermolen te Swartbroeck.

(Port. 178, N° 44).

1789, 28 Oct. Ordonnantie op de vreemde bedelaars, lediggangers en landloopers door het Hof van Gelderland te Roermond.

(Port. 178, N° 34).

1789, 13 November. De magistraat van Weert geeft een ordonnanctie over het gewicht van het brood. (Port. 178, N° 14).

1741, 24 Mei. Opheffing van het verbod van graanuitvoer door het Hof van Gelre. (Port. 178, N° 88).

1744. De schout van Weert, Nederweert en Wessem en de schepenen dier plaatsen zijn in proces met de procureurs J. Stockem en M. F. F. Loyens.

Den schout wordt gelast zijne commissiën te toonen als schout van Wessem en der twee onderhoorige gerichten en van het recht van den magistraat te veranderen. (Rechterl. archief, port. 159, N° 15).

1744, 18 Nov. In een schepenacte van Neer komt als priorin van Maria Wyngaert te Weert voor Geertruidis Constantia Smeulenaers. Zij leent aan Neer 500 patacons à 2¼ patacon ten honderd.

(Rechterl. archief, port. 159, N° 17).

1746. Het Regiment de Los Rios te Weert in garnizoen. (Oorlog tusschen Oostenrijk en Frankrijk 1744—1748.) (Port. 178, N° 54.)

1746. Gen. majoor baron d'Ayvory gebiedt den magistraat namens den veldmaarschalk de Bathyani 50 karren met dubbel span te Horsen achter Venlo te leveren.

1746, 21 en 22 Juli. Prins Charles van Oostenrijk met gevolg en équipage te Weert in garnizoen. (Port. 178, N° 59.)

1746, 23 November. Bernard Lodewijk Costerius, zoon van den schout van Weert Bernard Joseph en vrouwe N. Verspekt, als primus van Leuven plechtig ingehaald. Wij geven het woord aan den secretaris Scheenaerts die dit voorval in het privilegieboek omstandig heeft geboekt in N° 12.

„Anno 1746 den 13 November heeft den Eerw. Heere A. Loos, Regent der paedagogie de Lelle tot Lovon notificatie gedaen aen 't

Magistraet tot Weert, dat den heere Ludovicus Bernardus Costerius d'eerste plaetse heeft becomen in de generaele promotie der vier paedagogien tot Loven voors. als te zien uyt den volgenden teneur:
Mijne Heeren.

Alsoo UE. ingesetenen Bernardus Ludovicus Costerius naer het voltrecken synder philosophie in onse pedagogie de Lelie heeft becomen d'eerste plaetse inde generale promotie van de vier pedagogien, geve my d'eere, van UE. aen te seggen de tydinghe, welcke verhope ten uyttersten sal aengenaem wesen, insgelyx myne heeren verhope, dat UE. hem wel suldt toejuygen en de groote achtinge en affectie in syne aenkomste op UE. heerlyckheydt gelyck alomme in dit geluckigh geval gepleeght wordt, waerom betrouwende op UE. goetgunstigheydt, recommandere ick alles aen UE. wyselycke discretie, synde gepersuaedeert, dat het genoechaem is, myne heeren UE. geadverteert te hebben, dat Bernardus Ludovicus Costerius primus is van onse universiteyt, biddende myne heeren, wel te willen ontfangen myne cleyne offers van dienst, hebbe d'eere, van my met alle respect te teekenen, die waerlyck ben,

Myn Heeren *onderstont* UE. oetmoedighsten ende onderdaenighsten dienaer *was geteekent* A. Loos Regent van Lelie, Loven den 18^{9^{ber}} 1743. *D'Opschrift was als volght.* Aen de Seer Edele heeren, Myne heeren van het magistraet der stadt Weert, tot Weert.

Waerna den welgemelten heere Ludovicus Bernardus Costerius als primus der universiteyt van Loven op den 28 dito novembris 1746 tot Weert arriverende, is voor de poorte van de stadt, geaccompagneert synde van de drye gewapende schutteryen met vliegende vaendels ende slaende trommels, ende van de studenten te pcerdt, ende noch van eene cavalcade, met groote achtinge, ende toejuyginge van vreuchdeteeekenen van alle borgers, ende inwoonders opt solemneelste ontfangen, ende gefeliciteert door die van den Gerichte, ende binnen de poorte door de Eerw. heeren van de Clergie dezer parochiale kercke van St. Martinus, ende geconduiseert door de Molenstraete, synde voor de poorte van den area (1) der schole eene schoone harangue (2) gedaen, onde concerten gespeelt, waerna geavanceert synde

---

(1) Voorhof.

(2) Redevoering.

tot voor de poorte van de voorseide parochiale kercke, heeft den Eerw. heere pastoir ende deecken Petrus Boogaerts oock aldaer eene harangue gedaen, ende voorts getreden synde in deselve korcke, is opt solemnoelst gesongen den Te Deum Laudamus etc^a, naer het eyndigen is den heere Primus tusschen de voorsegde gewapende schutteryen gegaen naer het huys van syn ouders, den heere scholtis, en rentmeester Bernardus Josephus Costerius, ende vrouwe N. Verspecht (1), wettige Eheluyden, voor wiens deure gelost synde verscheyde salvos, syn de schutteryen in goede orde vertrocken, ende is alles in voegen als voor geyndicht, tot welcken memorie, heb ick ondergeschreven deze annotitie gemaect met permissie van den voorschreven gerechte, ende deselve geteekent op den voors. 23 novembris 1746.

P. M. Scheuaerts.

1747. De staf van Botta te Weert. (Port. 178, N° 58).

1748. Burgemeester J. F. Caris vraagt den magistraat om ondersteuning ter betaling van de stadschulden.

(In Port. 178 N° 15 met de woorden: „exhibitum ter gemeenen rolle van 17 Oct. 1759).

1749, 9 Juni. Convontie over de heide van Weert en Nederweert ingevolge het privilegie van 1482, 23 Februari. De grensregoling werd 27 Juni, 10 Juli en 22 October van dat jaar voltrokken.

(Privilegieboek fol. 13—16).

1757, 30 Augustus. Karel van Lotharingen, gouverneur-generaal van België, geeft verlof tot schorsing van het remboursement der kapitalen opgenomen bij octrooi der Hooge Regeering 15 Mei 1749 ten bedrage van 10,000 gulden, af te lossen binnen 5 jaren 2000 jaarlijks en van 23 Januari 1751 ten bedrage van 22,063 gulden, mede af te lossen binnen het tijdsverloop van 25 jaren met ongeveer 1838 gulden. Als de oorlog geëindigd was, moesten die kapitalen

---

(1) De echtgenoot des schouten heette Maria Regina Verspecht. Een andere zoon van hen Arnold Ignatius werd 1744, 3 Oct. door den Bisschop van Roermonp getonsuureerd, ontving 1748, 20 Sapt. de mindere order, wanneer hij reeds kanonik van het kathedraal-kapittel aldaar was, werd 30 Mei 1749 diaken, 1750, 23 Mei priester; 1769, 6 Juli word hij na den dood van den bisschop Joëns Ant. de Robiano, vicaris-capitularis gekozen. Hij was toen J. U. L. Eccl. Cath. Can. grad. et vicarius-gonoralis et officialis.

Eene dochter des schouten Joanna Alexandrina, kreeg 30 Dec. 1721 verlof des Bisschops om te huwen met Christoffel Mathias van Bree.

1723, 29 Sapt. werd getonsuureerd Joëns Franciscus Jos. de Horne, zoon van Anandus Adrianus en Maria Anna Costerius. (Bisschoppelijk Archief). De familie Costerius voerde 3 gouden granaatappels in azuur.

weder geregeld worden afgelost. Hiertoe had de stad zich bij rekwest gewend tot de Keizerin Maria Theresia. (Privilegieboek fol. 18).

1760, 18 Maart. De souverainen raad van Gelderland geeft een vonnis ten voordeele van den oud-burgemeester J. F. Caris, tegen de stad. (Port. 178, N° 21).

1760, 26 April. In het „ sleutelgat der straetdeure van den regereenden borgemeester der stadt Weert Jan Kuiten, wordt een „ seditieus billet oft briefken bevonden “. Dit geeft aanleiding tot „ devolren ” en vacatien ”. (Port. 178, N° 86).

1760. Het volgend feit is ontleend aan een chroniek van Weert in handschrift door den Eerw. Heer van Haeff z. g. voorheen kapellaan te Weert en overl. als pastoor te Venray, samengesteld. Deze ontleende het aan een oud liedje. In de stadsrekening en schuttersboeken vond ik geen vermelding van dit feit, doch ter wille van het vreemd geval dat niet wordt opgehelderd en waaromtrent ik te vergeefs nasporingen deed, meende ik het in mijn chroniek bij uitzondering in te moeten lasschen. De chroniek van Past. van Haeff berust in het Rijksarchief. — Ik gis dat de partie bleu hier bedoeld een bende struikroovers was.

1760. In het jaar 1760 den 7 Aug. 's namiddags ten 2 ure zag men onverwachts door de Maaspoort eene bende soldaten binnen trekken. Zij kwamen van Wessem, waren gekleed in wit en blaauw, doch van welke natie zij waren is onbekend. Voor op kwamen twee officieren te paard, en daarna volgden drie karren met voetvolk welke allen bij Bogers in het zwaard hunnen intrek namen. Daar stelden zij eene schildwacht aan de deur, en vroegen 3000 dukaten, namelijk 1000 van de stad, 1000 van de Witte Heeren (Canonici regulares) en 1000 van de grauwe nonnen (Penitenten) met bedreiging van de stad in brand te steken, indien deze som mogt geweigerd worden; doch men was zoo haastig niet om aan hunnen eisch te voldoen, maar men zocht naar ander geld, hetwelk hun ook voorgeseld werd. De schutten namelijk werden opgeroepen en men moedigde hen aan met te zeggen, dat het slechts eene parti-bleu of eene troep geuzen waren, en dat hunne orders niet authentiek waren. De schutten trokken dan voorbij de kerk, en kwamen aan de wacht, waarvan zij er twee of drie omver sloegen, doch hierop begon men zoodanig te schieten, dat men gemeend zou hebben, dat de stad te niet moest

gaan. De schutters posteerden zich nu aan de markt nabij de kerk en traden beurtelings met hun geweer te voorschijn; vooral werden zij aangemoedigd door Dirks van de Biest, doch ook onderscheidden zich Wilhelmus Eyckholt, Mathijs Eyckholt, Manzeli en een oud sergeant. Terwijl de alarm-klok geluid werd, schoot men eenen der partisans, welke zich binnen de poort bevond, den buik vol hagel, en een tweede kreeg eenen schot in de beenen, aan welke wond hij kort daarna gestorven is. Nu hielden de partisans op met schieten, en hunne pistolen nederleggende, riepen zij met luider stemme: „halte-là mes amis, le bourguemestre vienne ici”, doch hierop gaf men hun geen gehoor, men sloeg appèl en trok kloekmoedig het huis binnen, alwaar men de degens der partisans vóór hunne voeten in stukken brak. De partisans op de kniën vallende vroegen pardon; doch allen, zoowel officiers als soldaten werden naar gevangenis geleid. De buit bestond in twee zeer schoone paarden.

NB. Van de burgers is er niet een gedood, doch vier zijn gewond geworden. (In Ms. Van Haëff, p. 80-82).

1760. Voor het gebruik en het iken der tonnen werd gemaakt het „stadswapen met drye hoorens ende der kaper”.

De bisschop van Roermond, de Robiano, kwam dit jaar te Weert.

1761, 28 Mei. THOMAS ALEXANDRE MARC (1) comte de Boussu, prince de Chimay et du St. Empire, Grand d'Espagne de première classe, comte de Beaumont, marquis de la Verre et de Vlessinques, baron de Liedekercke et d'Enderleau (sic voor Denderloo) de Commines et d'Hallwin, vicomte de Lombeek et Grand Rangh (?) seigneur de la terre et pairie d'Avesnes, des villes et pais de Weert, Nederweert et Wesseem, premier pair des Comtés de Hainaut et de Namur, colonel aux Grenadiers de France, capitaine de la compagnie des gardos du corps du Roy de Pologne, duc de Lorraine et de Bar” geeft in zijn hoedanigheden „van héritier par bénéfice d'inventaire et substitué de Gabriel Alexandre d'Alsace notre père, qui était pareillement héritier bénéficiaire et substitué de Charles Louis Antoine d'Alsace, son frère aîné, notre oncle et sans immisération aux dettes” commissie aan Ferdinand Costerius, zoon van den overleden schout van Weert en Nederweert,

---

(1) Deze heer van Weert hebben wij eerst in deze acte leeren kennen; hij komt dus in de lijst der heeren te staan voor zijn broeder Philippe Gabriel Marie Joseph.

als schout van Weert en de buitenle van Weert en Nederweert en als stadhouder van het leenhof van Weert, Nederweert en Wesseem. Hij schenkt hem volmacht om later deze ambten over te dragen aan zijn broeder Alexander als hij er de vereischte qualiteiten voor zal bezitten. Hij en zijn broeder zullen levenslang den magistraat jaarlijks mogen vernieuwen te Weert en Nederweert. Zijn tractement zal zijn 150 gulden, zwaar Brabantsch geld, het derde der boeten, en de opbrengst der geheele boeten, minder dan 4 sols. Den eed zou hij afleggen in handen van des prinsen intendant De Courtillain, wat hij den 15 Juni gedaan heeft.

(Privilegie boek fol. 17).

1761. De magistraat der stad en heerlijkheid Weert antwoordt op een request van den Raad-Mombire te Roermond van 30 Maart 1761, die over de wijze van aanstelling der Magistraat te Weert inlichting had gevraagd.

(Port. 178, N° 85).

1764. Het hoofdkwartier van den prins Maximiliaan van Salm-Salm, te Weert.

(Port. 178, N° 56).

1764, 15 April. Ordonnantie betreffende Peelvelden.

(Port. 176, N° 66).

1765, 12 October. Maria Theresia staat aan den burgemeester toe eene som van duizend pattacons of vier duizend gulden Weerter valeur, op te nemen voor de restauratie der parochiekerk waarvoor door tusschenkomst van het hof van Gelderland eene collecte was uitgeschreven, die bemoeijkt werd door zekere partij te Weert, zoodat daaruit een proces was ontstaan; mits men zorgde, dat het geld was afgelost binnen een jaar na de opneming.

(Onder de charters uit gemeente archief.)

1766, 20 Feb. Charles Alexander, hertog van Lotharingen, luitenant-gouverneur en kapitein-generaal der Zuidelijke Nederlanden te Brussel, schrijft aan den Magistraat van Weert dat de auditeur der rekenkamer Savage de rekeningen van Weert zou komen inspecteren.

(Port. 178, N° 70.)

1767, 7 Juli. De magistraat van Weert en die van Nederweert geven een ordonnantie over het gebruik en den verkoop der Peelvelden.

(In Port. 178, N° 11).

1769, 3 Febr. De Magistraat geeft den rentmeester der stad J. Costerius verlof om de gelden in ontvangst te nemen door den prins

van Chimay, als heer van Weert vorschuldigd voor de verachterde schattingen der tiendemolens, ten bedrage van 700 gulden.

(Port. 178, N° 28).

1769, 27 Feb. Voor de erfgenamen van pastoor Petrus Boogaerts, landdeken te Weert, Joanna Maria en Petronella Boogaerts stellen Christiaan Rogier van Elven en Joanna Maria Boogaerts, zijne huisvrouw zich borg wegens voorgaande en nog gepretendeerde achterstallige schat van tienden.

(Port. 178, N° 81).

1769, 20 Maart. Jonkvrouw Henriette, dochter van den markies Franciscus Gutierrez de Loz Rios en Cordera, Turn en Taxis en gouverneur van Ath en van Anna Ernestine d'Alsaze, gravin van Boussu, prinses van Chimay verkoopt eene rente van 30000 gulden bepand op de inkomsten te Weert, Nederweert en Wesseme, bestaande in de hooge en lage justitie, tienden enz. aan Hendrik Heremans en zijn vrouw Maria Angelica Door te Antwerpen, bij acte voor den notaris Christiaan Corvers te Antwerpen. (Rechterl. arch. port. 159, N° 8.)

1769, 21 November. Vernieuwing der associatie van Weert met de landen van Thorn, Kessenich en het graafschap Horn, in dato 5 Jan. 1734 onder aggregatie van het Hof van Gelderland.

(Port. 178, N° 82).

1770 of later. De magistraat (?) verklaart dat in meer dan 30 jaren de bakkers niet zijn vervolgd als het brood 12 pond woog.

(Port. 178, N° 87).

1771, 11 Juni. De magistraat van Weert verklaart dat hij geneegen neemt met de levering van 60 malder rogge door die van Nederweert, ingevolge ordonnantie van het Hof van Gelre te Roermond, daar de rogge-oogst eerder in zou vallen dan men gemeend had.

(Port. 178, N° 2).

1774, 26 Januari. De magistraat geeft bevel om te intormeeren naar het bestaan van een veeziekte die te Grathem on Hunsel zou zijn uitgebroken.

(Port. 178, N° 20).

1774. Dit jaar bestellen de schutten van Sinte Catharina of jonge schutten een nieuw altaar van hunne patrones bij Peter Verschueren, voor 216 gulden. Aan dit altaar was in 1773 nog een versiersel aan het oude altaar aangebracht voor 17 gulden 5 st.

(Boek der Ste Cath. schutten.)

1774, 2 Aug. De magistraat geeft aan schout, burgemeester en

schepenen Andreas van Aecken en S. J. van den Eynd'n een commissiebrief om tegenwoordig te zijn bij de vernieuwing van den limietpaal tusschen Weert en Budel. (Port. 178, N° 8).

1775, 8 Juni. De magistraat constitueert als advocaten voor het Hof te Roermond in zake hun processen tegen den prins van Chimay en het Kapittel van Sint Servaas te Maastricht over de aardappelen-tienden, de heeren de Stuers en Janssen. (Port. 178, N° 80).

Den 3 Aug. 1787 zond de gouverneur-generaal te Brussel den heer de Stuers een dépêche, waarbij hij geautoriseerd werd de betaling te eischen van 152 Fransche kroonen, voor zijn devouren en vacatiën beloopend 508 gulden 9 st. Brab. verdiend met zijn advies en rapport, gevolgd op de requeste door die van Weert 1781 gepresenteerd aan den Keizer. — 1789, 2 Maart gaf de Stuers de quitantie der laatste 82 Fransche kroonen. (Ibidem).

1781, 24 November. Weert en Nederweert liggen met elkaar in proces over de Bocholter beek. (Port. 178, N° 84).

1784, 18 April. Het klooster der Reguliere kanoniken wordt krachtens de plakaten van Joseph II opgeheven, maar op verzoekschrift der Weertenaren en gunstig advies van den fiscaal raadsheer J. B. de Stuers weder hersteld. (Uit een register des kloosters p. 84 aangehaald in het Ms. over Weert van Pastoor van Haeff, p. 89 en 90).

Na 1784. Suppleken van het timmermansambacht, het wollenambacht en het kleermakersambacht, betreffende het nemen van vreemde knechts. (Port. 178, N° 68).

1789, 8 November. De snaphanen, geweren en pistolen worden te Weert opgehaald.

Dit geschiedde wel op last der patriotten, en deze wapenen dienden o. a. om de 680 man er mee te voorzien die op last van generaal van der Mersch, hoofd der Belgische troepen, den kanselier G. J. Luytgens, den raad-mombour Joseph Bernard de Stuers en den griffier van der Renne gevangen gingen nemen (zooals in deel XXV, p. 374—375 en 411—418 der Publications is verhaald).

(Lijst der snaphanen in Port. 178, N° 78).

1790. Martinus Janssens, burgemeester, ontvangt van het Congres

der Patriotten te Brussel een zilveren penning ten geschenke. (Zie in de Bijlage hierna „lijst der giften van 1793, gedaan aan de gilde van Sinte Catharine”).

1790, 15 Augustus. De Weerter schutterij van Sinte Catharina of jonge schutters offert een deel van haar zilver aan de patriotten te Brussel zooals blijkt uit het volgende besluit in hun gildeboek geschreven :

„Op hede syn alle de capityns, konik, alferis, broermeesteren en ouderlinge en verders het corpus gesiteert en hebbe geconsentert om van ons silverwerk te offerere aen de State van Brabant en is van dit silverwerk overgebleven dat op hede 1791 nogh in wese is.

1. voor eerst een silvere vogel en bogh.
2. een zilveren katin.
3. een groote plaet waer op staet het wapen van Memonmeransie (*sic voor*: Montmorency) war aen is vast een kleyn plaetie waer op staet S. Catharina.
4. een silvere plaet waer op staet de 3 horens en kaper (1) (keper).
5. een stuk gelt van 30 sol (2).
6. een stuk gelt van 24 Marie grosse.
7. twee goude pennige (in 1827 was nog 1 goude penning *stond met een latere hand er bijgeschreven*).
8. een Weerter blamuyser.

1792, 31 Jan. De pastoor J. Janssens, L. L. Janssens priester en Josephus Haex, Med. d^r richten uit Maarheze, waarheen zij gevlucht waren, een schrijven tot den Magistraat, om de reden hunner verwijdering te verklaren, uit vrees dat deze „aen eene gevaerlyke verdagtheyd en door singuliere geesten aen kwaede en valsche uytleggingen” gelegenheid zou geven; zy waren rustige en trouwe ingezetenen, al hebben zy vroeger, „by verscheyde omstandigheden” hun denkwijzen doen kennen en zich zelfs daarnaar gedragen; maar zij hebben nooit gehandeld tegen de inspraken van hun „conscientie ofte ge-

---

(1) Het wapen van Weert was of een keper, of de drie hoorns, welke laatste eigenlijk het wapen der heeren van Horns uitmaakten.

(2) Gedeeltelijk muntspeciën te Weert geslagen zou ik gissen, immers N° 8 staat het uitdrukkelijk: Een Weerter blamuyser. Waarom zou men die munten anders bewaard hebben? Zie verder onder de bijlagen.

wisse". Alles was echter door de Keizerlijke amnistie in eene „complete vergetenhyd" gebracht en na die amnistie hadden zij niets hoegenaamd gedaan tegen de orders of intentie van Zijne Majesteit. Toen de amnistie voor Brabant herroepen was, konden zij niet denken dat dit ook voor Weert gold. De plotselinge komst echter van den heer fiscaal der provincie Gelderland, die buiten iemands voorweten zelfs van den Magistraat, geschiedde, het informeerden door den gerechtsbode aan het huis van docter Haex, de militaire inkwartiering in hunne huizen, te meer daar de geestelijken nooit belast waren, en het huis des docters wegens „de allergevaerlykste ziekbedde van eene religieuse onder kerke rechten liggende" van deze belasting acht dagen te voren was vrijgesteld, dit alles had hun argwaan gewekt. Zij wenschten niet anders dan voor hun competenten rechter te verschijnen. Nu wilden zij van den Magistraat direct of door diens tusschenkomst weten: 1° of de vergunde amnistie voor het land van Weert zonder exceptie van personen algemeen zou zijn, dan of zij herroepen was; 2° of zij in veiligheid konden terugkeeren, mits zij zich bij citatie, voor hun competenten rechter zouden verantwoorden, zonder dat deze veiligheid van personen, ten laste der gemeente zou dienen (1).

(Copie berustend bij den WelEd. Gestr. Heer M' Huex
te Maastricht).

Eerste komst der Franschen en Fransch Bestuur 1792—1813 (2).

In November 1792 vielen de Fransche republikeinen in België.

10 December zou volgens eene aantekening uit een oud register de vrijheidsboom op de markt te Weert door de Fransche troepen zijn geplant.

(Ms. van Haeff over Weert, berustende op het Rijks-
archief p. 98).

---

(1) Uit dit relaas blijkt dat de bedoeling des fiscaals nu juist niet was de hier genoemde heeren te „haelen", zooals Goofers' in zijn chroniek zegt. Deze zocht veeler een civile actie in te stellen en kon niemand geschikter vinden dan de bewuste personen, wier deel in de gevangenneming des fiscaals uit de hiervoor aangehaalde pagina's blijkt. Trouwens de Heer fiscaal roemde zelf de vriendelijkheid van D' Haex in een brief aan zijn vrouw. Ook uit Goofers' verhaal blijkt dat de fiscaal, en te recht, eene indemniteit trachtte te verkrijgen.

(2) Ontleend aan het Fransch archiefdépôt te Maastricht.

Bij decreten der Nationale Conventie te Parijs van 2 en 4 Maart en 8 Mei 1793 werden eenige gedeelten van België met Frankrijk vereenigd, onder meer het land van Luik. Zoo daaronder de Luiksche Kempen zijn begrepen (1), gelijk in het decreet van 24 Brumaire an III dat volgt, dan zou Weert toen ook zijn geannexeerd aan Frankrijk.

(Zie deze decreten aangehaald in de wet van 9 Vendémiaire an IV in Registre des lois et arrêtés du Gouvernement. I, fol. 5 verso en volg.)

Bij besluit der Volksrepresentanten van 24 Brumaire an III (14 Nov. 1794) werd een Centrale Administratie voor het land tusschen Maas en Rijn ingesteld, waaronder 7 onder-administraties ressorteerden; de eerste had haar hoofdzetel te Maastricht, daaronder waren begrepen de Luiksche Kempen, dat is het land van Loon, Horne, Weert enz.

(Zie „Recueil des proclamations et arrêtés etc. émanés des Représentants du peuple et de l'Administration supérieure de la Belgique”. Brux. Hayez. I, p. 101.)

Bij besluit van 18 frimaire an III (8. Dec. 1794) werd het arrondissement beter geregeld door genoemde Administratie; het land (voorheen graafschap) Horn en de districten van Weert, Thorn en Kessenich worden sub N° 5 genoemd, als deel uitmakeud van dit arrondissement.

(Zie Registre des délibérations de l'administration de Maestricht, I, fol. 16 verso.)

1795, 31 Aug. (14 fructidor an III) kwam bij besluit van het „Comité du Salut Public” der conventie te Parijs, alweer eene nieuwe verdeeling van België en het land van Luik en aangelegen landen, nl. in 9 arrondissementen of departementen, waarvan het 5° den naam kreeg van Departement der Nedermaas, welk departement civiel en rechterlijk in 30 cantons werd verdeeld. Het 6° canton was Weert, dat de volgende plaatsen omvatte: Weert, Nederweert, Meyel, Thorn, Hunsel, Ittervoort, Neeritter, Stramproy en dependencien.

(Zie Registre des lois et arrêtés du gouvernement Français I, 2 verso.)

---

(1) Ook vóór 1794 werd Weert als geënclaveerd in het land van Horne, door vele schrijvers en op landkaarten tot het land van Luik gerekend.

1 October 1795, 9e vendémiaire an IV werd België, het land van Luik en aangelegen landen voor goed met Frankrijk vereenigd door de Nat. Conventie (Registre I des lois et arrêtés du gouvernement Français fol. 5 verso en volg)

1795, 30 Oct., an IV, 8 brumaire. De volksrepresentanten verklaren dat de prins van Chimay, Philippe Gabriel Maurice Joseph d'Alsace Chimay kan blijven in het vrij genot zijner goederen en dat hij geen emigrant is.

(Indicateur XI, N° 985, in dato 4 frimaire an VII, 24 Nov. 1793).

1795, 8 November (17 brumaire an IV) worden de Administratiën van Limburg Spa en Maastricht geheel onttrokken aan de centrale Administratie voor de landen tusschen Maas en Rijn te Aken, door de volksrepresentanten. (Reg. des lois etc. fol. 109.)

1796, 9 Jan. (An IV, 9 nivôse). Bij besluit der Centrale Administratie van het departement der Nedermaas te Maastricht, ingevolge een schrijven van de volksrepresentant Perès en Portiez (de l'Oïse) uit Brussel van 21 brumaire an IV (12 Nov. 1795) wordt het departement in 80 cantons verdeeld. Het canton Weert komt sub N° 18 voor en omvatte alleen Weert als hoofdplaats, Nederweert, Stramproij en dependentiën. (Bij Weert was toen nog niet gevoegd een deel van Bocholt, wat eerst in 1848 geschiedde.)

(Registre des correspondances du Tribunal supérieur, interne N° 1, p. 82, berustende op de rechtbank te Maastricht.

1796, 19 en 20 October An V, 28 en 29 vendémiaire, werd krachtens art. 2 van de wet van 15 fructidor an IV — 1 Sept. 1796 het klooster der Penitenten-Recollectinnen te Weert in de Beekstraat geïnventariseerd door de Commissarissen der Fransche Republiek. De laatste Penitenten-Recollectinnen waren :

Maria Elisabeth Mouwens, geb. 15 Febr. 1731, overste onder den naam van Bernardina (1). — Maria Elisabeth Theunissen, geb. 12 Nov.

---

(1) 5 Feb. 1805 schreef zij uit Aerschot den volgenden brief aan den maire van Weert, „N. Bloemaerts”.

Myn Heer Geëerden Vrint. — Hebbo d'Eer UEd. gronthertig te dancke voor d'attentie die UEd. ten onser opsigte sig geweerdigt heeft te neome sengaonde het pensioen te kunnen trekken, wy hobben nu al 8 jaren gesuecht om schraal onsen kost te winnen, en nu myn jaren op een eynde lopen, soo veer in de

1746 te Rotterdam, vicaresse. — Joanna Gertrudis Mouwens, geb. te Stevensweert 3 April 1740, dochter van Willem en Maria Sophia Aelmans, instructrice. — Joanna Claessens, discretersé. — M. Paschasia de Thier. — M. Vincentia Collaerdtz. — Ursula Hoffmans. — Maria van Kuypen. — Arnolda van Alphen. — Anna Gertrudis Rosen. — Ida Keulen. — Joanna Maria van Kuyck. — Marianne Kemps. — Petronella van der Dussen. — Anna Helena Oda van der Pypen, geb. 28 Nov. 1750 te Weert, dochter van Adrianus en Maria Martina Saesen. — Maria Gertrudis van der Pypen, geb. 7 Aug. 1760, te Weert. — Anna Maria Knapen, geb. 28 Mei 1772. — Wilhelmina Catharina Tindemans, geb. 27 Juni 1766 te Weert, dochter van Hieronymus en Aldegonda Donders. — Wilhelmina Deelen, geb. te Heeze (N.B.) 5 Mei 1728. — Jacoba van Eersel, geb. te Woensel (N.B.) 12 Feb. 1771. — Margaretha van Jaersvelt, geb. te Hilvarenbeek 17 Mei 1770.

De Conversen. Gertrudis Peeters, geb. te Neer 7 April 1740, dochter van Theodoor en Gertr. Spee. — Helena Sonnemans, geb. te Weert 17 April 1758, dochter van Petrus en Joanna Oppendunck. — Maria Elisabeth Coppens. — Maria Coppens. — Joanna Hendrix. — Petronella Evers.

1796, 21 October, an V, 30 vendémiaire. De inventaris van het klooster der Recollecten wordt opgemaakt door den Commissaris der Fransche Republiek. Maar wegens het groot aantal vlaamsche boeken in de bibliotheek voorhanden, en de snelheid waarmede de inventarisatie moest geschieden, zag de Commissaris zich genoodzaakt de

---

seventig, ist de pyne niet meer waert; te meer omdat Ida Keulen, en d'ander Religiense die sig aangegeven hebben voor 't pensioen, daer gans van afsien; wy syn UEd. danckbaer voor alle moeyte en sorg voor ons aengewent; wy sullen tot herkentenisse voor UEd. en des selfs Familie een gemeen gebedt den Heere opdragen voor seegen en gelucksaligheyd.

Versoeke ons aller complimenten aan den Eerw. Heer Pastoor, mama, freers en scurs en myn te gloove dat ik ben met gedistingeerde achting.

Myn Heer geëerden Vrint

UEd. seer ootmoedige dienseresse,

Scour Bernardina Mouwens, Relig. Penit.

m(ater) onw(eerdigh).

Dit briefje van de bijna tachtigjarige overste is fraai geschreven Er blijkt uit dat zij met andere zusters te Oirschot het kloosterleven voortzetten. Het werd geschreven aan den maire van Weert, N. Bloemaers, en uit diens begeleidend schrijven aan den Prefect blijkt dat Jean François Wouters, haar oude directeur bij haar inwoonde. (Zie verder Schutjes, kerkel. geschiedenis van het bisdom 's Bosch V, 378 op Oirschot. (Cf. III, 470—471 op Dommelen).

zegels die op de bibliotheek waren gelegd door den cantonrechter er op te laten tot dat anders zou zijn beschikt door den Directeur der domeinen.

De laatste kloosterlingen waren :

Jacobus Verwers, gardiaan. — Lambert van den Put, geb. 16 Oct. 1752 te Tirlemont, vicaris. — Peter Joseph Joannes van Opstal, geboren 6 Juli 1766 te Lichtaert (dép. des deux Nethes). — Franciscus Petrus Lambrecht, geb. 19 Juli 1748 to Heyst-op-den-Berg (arrondissement van Mechelen). — Petrus Baers, geb. 12 Aug. 1760 te Thielt, (arrond. Leuven). — Isaac Verhoeven, geb. 3 Dec. 1743, te Bergeik. — Theodoor Boelens. — Willem Dirckx, geb. 23 Mei 1735, overleden te Hamont bij den pastoor Lemmens, 3 Juli 1808. — Willem Verluuyten, geb. 11 Aug. 1750. — Andreas Willekens, geb. 8 Sept. 1751. — Antonius Cornelius Worst, geb. 29 Maart 1724. — Joannes Franciscus Wouters, geb. 18 Juni 1752. — Joannes Franciscus van Gemert, geb. 20 Nov. 1735 te Megen, zoon van Hendrik en Willemina Snoex. — Hendrik Swolfs (Andreas) was 15 Juni 1810 kapellaan te Neerweert. — Christiaan Frenckin. — Egidius Aussems. — Franciscus Debroux. — Petrus Schillemans. — Jan Baptist de Meersman en de leekebroeders: Jan Wouters, geb. 18 Oct. 1768. — Adriaan de Ble, geb. 22 Dec. 1768. — Cornelis Jan Leclair, geb. 28 Dec. 1730. — Jacobus Molenaers, geb. 16 Januari 1748. — Jan Joseph Troost (Jacobus), geb. 2 Jan. 1764. — Joseph van Casteren, geb. 21 Juni 1742. — Pieter van den Bosch, geb. te Woensel 8 Sept. 1744, zoon van Antonius en Antonia Dircks. — Petrus Springer. — Willem Viten.

De datum van het inventariseeren des kloosters van de Reguliere kanoniken vond ik niet in het archief, maar het geschiedde ongeveer in den zelfden tijd. De laatste paters waren : Michel van Asten prior, geb. 27 Oct. 1737 to Neerweert. — Willem Hubert Jaspers, Hendrik Pellemans. — Willem Bogaerts, geb. 9 Dec. 1748 te Weert. — Nicolaus Meerts. — Jacobus van Breugel, geb. 12 April 1752 te Weert. — Petrus Vincentius Joseph Daems, geb. 23 Feb. 1761 te Tilburg. — Ant. Jacob van den Eyden; de leekebroeders Jan Beugems, geb. 7 Mei 1750. — Adriaan Verhindert, geb. 29 Sept. 1754 te Asten, zoon van Antoon Jan en Joanna Adriana Hezius. — Doopborger. — Arnold, zoon van Adriaan Hezius en Jacoba Jans'dochter Verhindert. — Matheus Aen den Brouck, geb. 17 Jan. 1757.

1797, 10 Feb. (An V, 22 pluviôse). De religieusen van het klooster der reguliere kanonikessen in de Maasstraat, (thans klooster der Brigittinessen) werd aangezegd door den commissaris Laguesse, om het klooster te verlaten ingevolge de wet van 1 Sept. 1796, zonder dat haar de tijd van 2 décades (of republikeinsche weken van 10 dagen) te laten. De kloosterlingen dienden het volgend protest in :

Les Chanoinesses Regulières du Couvent, dit la Vigne de Notre-Dame, dans la ville de Weert.

Aians reçu de la part de l'administration, par le commissaire Laguesse, en exécution de la loi du 15 fructidor dernier, les ordres, d'abandonner notre couvent le 22 Pluviôse, sans nous accorder le tems de deux décades, et par conséquent, sans avoir égard à la loi susdite, qui accorde le temps de deux décades, après le jour de la présentation des bons et dont la forme et teneur a été observé jusqu'ici, par tout, à l'égard de l'évacuation des maisons religieuses.

Et vû notre obligation indispensable, de conserver les biens dont la religion et l'ordre que nous professons, nous ont fait dépositaires et gardiens et propriétaires de son usufruit.

Vû la défense de l'Eglise, sous peines les plus graves, et sous menaces de ses anathêmes d'aliéner, sans l'aveu de l'Eglise, ces biens, dont nous avons juré la conservation.

Vû la liberté des cultes, dont les français et la constitution ont autorisé l'exercice et garanti la conservation.

Vû enfin en dépit de tout cela, les ordres les plus strictes, que le commissaire nous a déclaré avoir, d'exécuter par la force armée l'évacuation de cette maison en cas de refus.

Nous protestons en conséquence formellement en présence de Dieu et en face de tout l'univers que nous n'abandonnons, ni ne quittons notre couvent ni nos biens ni notre costume de religieuse, qu'en tant que nous nous voyons contraintes par la force. En conséquence nous protestons encore, que nous ne consentons aucunement dans notre supression ; mais que nous voulons et désirons de vivre et de mourir dans cette maison religieuse et dans l'état que nous avons professés solennellement.

Ainsi fait et signé dans le couvent susdit le 22 Pluviôse, an cinq de la République française. (en was aldus onderteekend door:)

Sr. M. Clara Gommers, priorinne. — Sr. A. F. Bockholts, subpr. — Sr. Joanna B. Aerts. — Sr. M. E. Sogbers. — Sr. Brigetta van Buel. — Sr. M. Augustina Boogaerts. — Sr. M. Anna Bull. — Sr. Maria Geertru Boogaerts. — Sr. Cornelia Schouts. — Sr. Maria Beelen. — Sr. Marie T: van Dinter. — Sr. Maria Theresia Monica Raupp. — Sr. Constantia Claessens. — Sr. M. Catharina Sneyers. — Sr. Maria Rosa Kroesen. — Sr. Francisca van Heythuysen.

En door de volg. leekzusters: Sr. Catharina Hendrixx. — Sr. Dorothea Jaspers. — Sr. Agatha Meeuws. — Sr. Lucia Pelsers. — Sr. Helena Gerits. — Sr. Ida van Stiphout. — Sr. Josef Hubkens. — Sr. Martina van der Velde. — Sr. Cecilia van der Steen.

(Registre du séquestre des couvents du Département de la Meuse-Inférieure).

Ziehier wat ik omtrent sommige nader heb gevonden:

Jeanne Aerts, kloosternaam Barbe, geb. 18 Oct. 1722 te Nederweert. — Catherina Snyders, kloosternaam Marie Cathérine, geb. 21 Oct. 1758 te Weert. — Petronella van Buel, kloosternaam Brigitta, geb. 19 Sept. 1729 te Hamont. — Anna Maria Bochholts, geb. 22 April 1722 te Weert. — Maria Elisabeth Gommers, geb. 17 Sept. 1787 te Budel. — Elisabeth Jaspers, kloosternaam Dorothea, geb. 13 Oct. 1728 te Hamont. — Christina van Heythuysen, kloosternaam Françoise, geb. 24 Mei 1770 te Weert. — Maria Catharina Boogaerts, kloosternaam Augustine, geb. 7 Jan. 1758 te Woensel (N.-B.). — Anna Maria Bull, kloosternaam Marie-Anne, geb. 25 Juli 1786 te Leende. — Maria Theresia Raupp, geb. 9 Januari 1758. — Maria Elisabeth Janssens, geb. te Weert 18 Jan. 1767. — Guillemine van der Velden, kloosternaam Martina, geb. 20 Juni 1767. — Maria Helena van de Steyn, kloosternaam Cecilia, geb. 31 Maart 1758. — Ida Hendrica van Stiphout, kloosternaam Ida, geb. 10 Feb. 1789 te Beek-en-Donk. — Helena Hupkens, kloosternaam Josepha, geb. 17 Nov. 1758 te Baexem. — Joanna Maria Meevis, kloosternaam Agatha, geb. 24 Maart 1781 te Nederweert. — Maria Pelsers was 1803 of 1802 reeds overleden.

(Répertoire des pensionnaires ecclésiastiques du Département de la Meuse-Inférieur).

1797, 23 Maart. (An V, 8 germinal) werd het klooster der Recollecten, van alle zijden omringd door een vijver, bestaande uit kerk, vele gebouwen, grooten tuin met eenige fruitboomen, verkocht voor 15000

livres aan Jean Guillaume, beambte van het Departement te Maastricht voor Antonius Hermans, ex-recollet van het klooster te Reckheim.
(Affiche IV, art. 11 der Domeinen-verkoopten).

1798, 7 December. An VII, 17 Frimaire. Het Directoire Exécutif te Parijs beschikt afwijzende op de reclamatie van Philippe Gabriel Maurice Joseph d'Alsace d'Hénin Liétard, bekend onder den naam van Prince de Chimay en zijne echtgenoot Laure Auguste Fitz-James, dat hunne namen definitief van de lijst der emigranten zouden worden geschrapt. Uit dit besluit blijkt dat de prins zocht te bewijzen reeds sedert 1779 Frankrijk te hebben verlaten en dat zijne echtgenoot in 1792 was vertrokken uit dit land. Hiertoe had hij eene niet geregistreerde reclamatie aangeboden, onder den niet authentieken datum van 31 Dec. 1792. De Administration Centrale et Supérieure van het voormalige België had 17 Thermidor an III (4 Aug. 1795) een besluit genomen waarbij een opschorsing van 4 décades (40 dagen) werd verleend voor den verkoop der goederen van personen die beschuldigd werden van emigratie, dit tijdsverloop was door het „Comité de Législation” 6 fructidor an III (28 Aug. 1795) verlengd, zonder dat de datum bepaald werd. Bij besluit van het departement der Seine van 14 fructidor an VI (31 Aug. 1798) waren hunne namen voorloopig op de lijst der emigranten behouden. D'Hénin, die voorgaf in 1777 Frankrijk te hebben verlaten, had zijn domicilie te Parijs op een hoogen rang in het Fransch leger behouden, waardoor hij krachtens de wet van 25 brumaire an III (15 Nov. 1794) paragr. 8 van het 1° artikel als emigrant moest beschouwd worden; voor zijn vrouw die voortdurend tot 1792 Parijs had bewoond was geen enkele uitzondering geldend. Daar zij 26 floréal an III (15 Mei 1795) hun reclamatie niet hadden ingeleverd, hadden zij reeds de vervallenverklaring bij die wet uitgesproken, beloopen. De namen des Prinsen en van zijne echtgenoot werden nu definitief op de lijst der emigranten gehandhaafd, al hun roerende en onroerende goederen verbeurd verklaard ten voordeele der Republiek, en zouden verkocht worden. Zij zelve mochten het grondgebied der Republiek niet meer betreden, „sous peine d'être traités comme émigrés, ayant enfreint le bannissement. Dit besluit (Registre des arrêtés et lois du gouvernement français VI, p. 202, verso en volg.)

5 Aug. 1798, An VI, 18 thermidor. Chénard, president Gerardy

Bousmart en Vinolx, administrateurs van het departement der Nedermaas te Maastricht, plaatsen op de lijst der emigranten van het departement voornoemd, krachtens wet van 25 brumaire an III (15 Nov. 1794) de volgende geestelijken uit Weert: den gardiaan der Minderbroeders Jacob Ververs, den vicaris Lam. van den Putte en de paters Peter Baens, Willem Dirx, Franciscus Lambrechts, Antoon Swolfs, Jan van Gemert, Isaac Verhoeven, Willem Vertuljlen(?), Andreas Wilkens, Franciscus Wouters; den pastoor Joseph Janssens en den kapellaan Cornelis Franciscus Princen, allen veroordeeld ter deportatie en voortvluchtig. Ingevolge de wet van 17 messidor an VI (5 Juli 1798) werd het volgend artikel (art. XIV van den 5^{den} titel of paragraaf) onder het besluit gedrukt. „Tous Citoyens qui auront dénoncé, suivi et arrêté des émigrés, recevront, après l'exécution du jugement, la somme de 100 francs pour chaque émigré”.

1798, 4 November. (An VII, 14 brumaire) werden bij besluit van het Directoire Exécutif te Parijs, ingevolge de wet van 19 fructidor an V (5 Sept. 1796) verbannen, omdat uit bewijsstukken was gebleken „dat de priesters en monniken der vereenigde departementen, die zich niet onderworpen hadden aan de wet van 7 vendémiaire An IV (29 Sept. 1795) betreffende (1) het staatstoezigt op den oerendienst en den eed niet hadden afgelegd door die van 19 fructidor an V (2) gevorderd, de wreedste vijanden van Frankrijk waren, dat zij voortdurend de werking van het gouvernement hadden gedwarsboord, de republikeinsche instellingen geschandvlekt, troebelen veroorzaakt, de hartstochten geprikkeld, de dweepzucht voortgeplant, brandlibellen verspreid, de openbare ambtenaren aan de dolken der

---

(1) Volgens deze wet moesten de geestelijken de volgende declaratie afleggen: Je reconnais que l'universalité des citoyens français est le souverain, et je promets soumission et obéissance aux lois de la république (titre 3, art. 6 der wet). Gedeelten dezer wet werden bij besluit van het Directoire Exécutif van 7 pluviôse an V (26 Jan. 1792) met meer andere van toepassing verklaard voor de departementen, bij wet van 9 vendémiaire an IV (1 Oct. 1795) met de Fransche Republiek vereenigd, en zijn gedrukt in deel I p. 298—303 van Recueil des lois et réglemens pour les neuf départemens réunis par la loi du 9 vendémiaire an IV, on exécution de l'arrêté du Directoire Exécutif du 7 pluviôse an V. A Paris, Imprimerie de la République, Ventôse an V, (19 Feb.—20 Maart 1797) (titre II, III, Section IV du titre IV, t. V en VI zijn gedrukt).

(2) Deze eed luidde: Je jure haine à la royauté et à l'anarchie, je promets fidélité et obéissance à la Constitution de l'an III. Deze wet werd 25 fructidor an V (11 Sept. 1797) geregistreerd te Maastricht. 2 Bull. des lois 142 N° 1400.

moordenaars gewijd, afzonderlijke bidplaatsen gehouden, concillabulen voorgezeten en den algemeenen opstand, in die streken onlangs uitgebroken, hadden georganiseerd enz., enz., enz.; uit het canton Weert Joseph Janssens, pastoor van Weert, den kapellaan Jan Kenten, de beneficianten: Zegerus Weelen, Frans Bruynen, L. L. Janssen, H. Schenaerts, S. Princen, den priester M. van Heythuyzen, H. Bruyuen, kapellaan van Tungelroy, J. J. Timmermans, kapellaan van Zwartbroek, Matheus Giells, priester te Hushoven, de kanoniken regulier Willem Bogaerts, Jacob van Bruegel, Jacob van Eynden, de Recolleten: Jan Baptiste de Meersman en verder uit het *canton* Weert pastoor Michel Houtemans, Michel Voullers en Petrus van Beul kapellaans, pastoor Godfried Versteegen, de kapellaan Leo Dupont, de beneficiant Mathieu Daemen, de pastoor Jan Mathias Monforts, de kapellaan Jan Willems.

1800, 17 Februari. (An VIII, 28 pluviôse). Het departement der Nedermaas wordt bij consulaire besluit in 3 arrondissementen verdeeld: 1° van Maastricht, 2° van Hasselt, 3° van Roermond; onder dit laatste ressorteerden 9 rechterlijke cantons, het 6° was dat van Weert. De verdeling der cantons in gemeenten schijnt toen niet te zijn veranderd. (Bulletin des lois 17, 115).

1800, 12 Maart. (An VIII, 21 ventôse). De Centrale Administratie van het departement der Nedermaas beveelt dat tot den verkoop der molens toebehoord hebbende aan den Prins de Chimay, zal worden overgegaan.

(Registre des arrêtés de l'Administration Centrale.

Registre 322, fol. 179).

1800, 25 Mei. (An VIII, 5 prairial). De Conseiller d'Etat Regnier gelast opschorting van de vervreemding der goederen der Prinsen van Chimay, daar er grond bestond om te doen denken dat zijn reclamaties tegen het besluit van 17 brumaire au VII, zou worden aangenomen. (Indicateur de Préfecture I, N° 678).

1800, 28 April. (An VIII, 8 floréal) werden de volgende goederen van den prins de Chimay verkocht: een stuk land groot 7 bunders met jagerswoning, schuur, stallen enz. bij het kasteel gelegen in de Biest, aan Henry Nierstrasz, notaris te Maastricht, voor Petrus van Brussel goudsmid te Weert, voor 12,900 francs. (Affiche 39, art. 16) alsmede de volgende molens:

Te Weert, een windmolen van eiken- en pijnenhout, met lelen gedeekt en met dubbele beweging van vier steenen voorzien, genaamd de Sint Romboutsmolen, aan Jean Théodore van Gulpen, notaris te Maastricht, als lasthebbende van J. J. Leyer aldaar, voor 240,000 francs. (Affiche 89, art. 18).

Te Nederweert, de Roevenwaardsmolen, van dezelfde inrichting en bouwstoffen, aan Henri Bleron fils te Maastricht, als lasthebbende van J. J. Leyer aldaar, voor 299,000 francs. (Affiche 89, art. 19).

Verder te Nederweert, een windmolen genaamd „Op 't Rosveld”, van dezelfde inrichting en bouwstoffen aan Jean Théodore van Gulpen, Notaris te Maastricht, als lasthebbende van J. J. Leyer aldaar, voor 312,000 francs. (Affiche 89, art. 20).

1800, 8 Mei. (An VIII, 18 floréal) werd verkocht de molen genaamd „de Binnenmolen” te Weert, aan den Prins de Chimay toebehorende en van dezelfde inrichting en bouwstoffen als de drie vorige, aan George Charles Schwarz te Maastricht, voor 160,000 francs.

(Affiche 89, art. 17 (1)).

1801, 26 April (An IX, 6 floréal). De Consuls der Fransche Republiek staan toe dat de namen van Phillip Gabriel Maurice Joseph d'Alsace d'Hénin Liétard en zijne echtgenootte Laure Auguste Fitz-James, toen te Florence, van de lijst der emigranten worden verwijderd. (Lois et arrêtés du gouv. Français, rég. VII, fol. 42, verso).

1801, 5 Juni (An IX, 16 prairéal). De Prefect van het département de la Meuse-Inférieure beveelt de opheffing van het beslag op de goederen van den prins de Chimay gelegd te Weert en Nederweert.

(Registre des arrêtés du Préfet, 333 fol. 118).

1802, 9 Jan. (An X, 19 nivôse). Bij consulaire besluit wordt ingevolge de wet van 8 pluviôse an IX (28 Jan 1801) waarbij de cantons van de geheele Fransche Republiek op een maximum van 3600 en

---

(1) Costerius de laatste rentmeester der Prinsen van Chimay te Weert, bleef het Vorstelijk Huis zijner gebieders, waaraan zijne familie sinds meer dan een eeuw te Weert door dankbaarheid verkocht was, ook in het ongeluk getrouw. Hij kocht bij retrocessie al die goederen in, en liet zich wegens wanbetaling met opzet vervolgen, want hij verzocht bij de Prefectuur uitstel van betaling, wyl de Prins op het punt stond van de lijst der emigranten geschrapt te worden, en dan zelf de prijs zou voldoen. 13 floréal an IX (3 Mei 1801) werd dit verzoek in de Prefectuur behandeld en 21 floréal (11 Mei) daarop werd geantwoord dat men hem geen uitstel van vervolging kon toestaan, maar wel de wederverkoop van de goederen (door de wet in geval van wanbetaling voorgeschreven) kon uitstellen. (Indicateur de Préfecture V, N° 574).

een minimum van 8000 waren gebracht (1), het aantal cantons van het departement der Nedermaas op 28 gebracht, dat van Weert bleef onder het arrondissement Roermond en kreeg de volgende gemeenten Baexem, Heythuizen, Meijel, Nederweert, Roggel, Stramproij en Weert. (3 Bulletin 161: 1234 gerectificeerd in 3 Bull. 22Sbis N° 7, pag. 103).

1802, 12 Maart, An X, 21 ventôse. De gendarmen der brigade te Weert en Pierre Henri, gendarme te Heythuyzen, omsingelen op bevel van den luitenant Gombervaux en van de lijst der geëmigreerde geestelijken met den maire om 10 ure des morgens verschillende huizen en het klooster der Recollecten van Weert. Zij gingen in een huis binnen waar een Begijn school hield. Zij vonden eerst niemand, maar eindelijk kwam een gronadier van de 48e half-brigade die dit huis omsingelde met een „individu” aan zonder schoenen die wilde vluchten. Het was Pierre Daems, een Recollect van de Meierij die één jaar te Weert was; de maire kende hem niet en had hem nooit verlof gegeven in Weert te vertoeven. Toen deze Recollect in de corps-de-garde was gebracht, ging men de pastorie onderzoeken, maar vond niemand. Vervolgens werd het klooster der Recollecten te Weert onderzocht. Op zolder vond men er twee in een hoek die aan een gendarm en twee grenadiers werden toevertrouwd, twee anderen vond men boven het gewelf der kerk. Het waren Willem Dirix, ex-Recollect van het departement des deux Nèthes, 67 jaar oud, die niet op de lijst der verbannen geestelijken stond, maar gevlucht was, „et étant disant messe et la disant tous les jours dans le Couvent”, Isaac Vorshaven (Verhoeven) van Bergais (Bergeik), ex-Recollect, 60 jaar oud, die op de lijst stond, Laurent van de Putte, ex-Recollect, geboren te Tirlemont, 50 jaar, die niet op de lijst stond maar in het klooster gevlucht en verborgen; François Lambrecht, ex-Recollect, 61 jaar, van Heistenberg (Deux-Nèthes), vicaris des Recollecten, en op de lijst gebracht, die ontkende vicaris te zijn geweest. Zij werden aangehouden uit kracht der wet van 25 brumaire an III en van het besluit der Centrale Administratie van het departement. Willem Dirix en Lambert van de Putte bevonden zich niet op de lijst der verbannen geestelijken, maar op die der emigrantten. Alle vijf werden als mislezende geestelijken gehouden, wijl de gendarmen niet wisten of

---

(1) 3 Bulletin des lois 67, 512.

zij waren geschrapt van die lijst en omdat geen der geestelijken de eed van trouw aan de Constitutie van het jaar VIII hadden afgelegd. (Procès-verbaux de la gendarmerie an X).

1803, 13 Jan. (An XI, 23 nivôse). Drugman, chargé d'affaires van den Prins de Chimay te Brussel, protesteert bij de Prefectuur tegen de weder verkoop van het laud van den Prins met de jagerswoning en stallen in de nabijheid des kasteels (1), aangezien de verkoop 8 floréal an VIII was gehouden, en reeds 5 prairial te voren opschorting door vervreemding zijner goederen was gelast door den conseiller d'Etat Regnier.

Indicateur de Préfecture XII, N° 481.

1803, 4 Mei. (An XI, 14 floréal). Verkoop van het klooster der religieusen Penitenten-Recollectinnen met kerk lang 21 $\frac{1}{8}$ breed 8 $\frac{3}{4}$ Meter en tuin van 200 kl. roeden in de Beekstraat, voor 4700 francs aan Hubert François Hermans, wijnkooper te Maastricht, voor de eene helft, en voor de andere helft aan George Caleb-Schwarz, gepensioneerd kaptein in dienst der Bataafsche Republiek, te Maastricht. (Affiche 22, art. 18).

1803, 14 Sept. (An XI, 27 fructidor). Het klooster der Witte Vrouwen te Weert wordt verkocht voor 8200 francs aan Ignace Albert Spineux, arpentier-générale te Maeseyck, voor zijn lastgevers George Caleb de Schwartz, gepensioneerd kaptein in dienst der Bataafsche Republiek, Hubert François Hermans, wijnkooper, Pierre François Ceuleneers vader, tabakverkooper, alle drie te Maastricht

---

(1) Het kasteel zelf bleef altijd aan de familie Chimay, daarna aan die van Caraman-Chimay. Eerst in 1841 werd het door de erfgenamen van den prins de Caraman, ambassadeur van Frankrijk te Weenen, verkocht aan den Heer Louis de Beerenbroeck, die op een der oude torens een heerenhuis deed bouwen. Thans ziet men nog twee gedeelten van torens en een oude poort. Eene afbeelding der ruïne vindt men Goethals, "Histoire de la maison de Horne", 1848, p. 12, in den linker benedenhoek "Lith. J. Lots", en in den rechter benedenhoek "P. Wullemans dl. et Lith." In "Vues dans le Limbourg, van Alex. Schaepkens, pl. 23 in den l. b. h. "Alex. Schaepkens". Eene kleinere afb. in G. M. Poell, Beschrijving van het hertogdom Limburg, met 12 steendrukplaten. Antw. J. P. van Dieren & Comp. 8°, in den linker benedenhoek, "Inp. Lith. J. M. H. Smeets te Weert" en in den rechter ben. hoek, "J. J. F. Jansen, del." In WOLTERS, *Notices hist. sur Horne* p. 138 ongeteekend. Een grootere afb. wederom in „Album biographique des Belges" 1848 II, p. 348. In den l. b. h. "A. Numans, sculp." en in den r. b. h. "A. Schaepkens".

woonachtig, Pierre Joseph Hermans, commies-griffier te Reckheim en Laurent Henry Frenccken, te Weert, elk voor één zesde.

(Affiche 41, art. 5 der verkoopen van Domeinen) (1).

1806, 10 Mei. Keizer Napoleon beveelt het graven van het groote Noord-kanaal, dat de Schelde met den Rijn zou verbinden, loopende van Antwerpen naar Herenthals, door de Kempen langs Weert op Venlo, waar het in de Maas kwam. Van daar langs Herungen tot Grimlichhausen, waar het zich met den Rijn vereenigde. Het werd in 1808 begonnen en in 1812 gestaakt.

1809, 10 Mei. Een gedeelte van het klooster der Reguliere Kanoniken in de Schoolstraat (de kamers der theologanten, de scholen en de oude keuken) met de kerk, die volgens beschrijving in het proces-verbaal van verkoop 28 Meter lang en 12,5 lang was, met inbegrip van den gang, wordt verkocht voor 1425 francs, aan Marcel Albert Bloemaerts, secretaris (griffier) van het vredegerecht te Weert, met voorbehoud van keuze zijns lastgevers.

(Affiche 85, art. 20 der verkoopen van de Domeinen).

In 1809, 29 November werd hem de rest van het gebouw verkocht voor 750 francs (2).

---

(1) An V, 13 prairial (1797, 1 Juni) werden hunne hoeven verkocht; de Begijnenhof te Weert, groot 26 bunders 381 kleine roeden voor 40800 livres aan Maria Theresia van Dinter, converse van het klooster zelve voor haar en als gevolmachtigd van Cornelia Schous, Constantia Claessons, Rosa Kroesen en Helena Gerets, alle religieusen van het klooster; alsmede de Moesdijkerhoff te Weert met 7 bunders aan notaris Nierstrasz te Maastricht, als lasthebbende van dezelfde religieusen voor 9200 livres.

(Affiche XI, art. 1 en 2).

(2) An VI, 13 ventôse (1798, 3 Maart) werd hun hoeve de Claeshof te Wessum met 21 bunders 150 kl. roeden grond, bosch en heide voor 60,000 francs toegewezen aan Jean Gilles Hyacinthe Smeets, „homme de loi” te Maeseyck, als gevolmachtigde van Reinier Moers te Thorn. (Affiche 38, art. 11 der verkoopen van Domeinen) en den 8 germinal daarop (1798, 28 Maart) hun hoeve de Heurahof onder Weert, groot 22¼ bunders 28 kleine roeden, voor 120,500 francs aan Henry Huttjens van Stramproy en Hendrik Maes van Tungelroy, gehucht van Weert. (Affiche 42, art. 6).

TOEGIFT

Nederlandsch bestuur 1814—1880.

1822, 10 November de 1° steen gelegd aan de Zuid-Willemsvaart, die langs Weert gaat en Maastricht met 's Hertogenbosch verbindt.

1880—1889. Weert onder Belgisch bestuur.

1886. De kapel van Swartbroeck, die bouwvallig was wordt herbouwd.

1886, Zondag 16 April. De oude kloosterlingen van het Recolleten-klooster, drie in getal, pater Lynen oud 89 jaar en twee leekbroeders, nemen het kleed weder aan in hun oud klooster (1). De plechtigheid werd geleid door Pater Koepf, overste sinds 5 April, den dag waarop pater van Opstal was overleden. Deze was in Januari daarheen gezonden door Mgr. Corselis van het klooster van St. Trond, waarmede dat van Weert toen was verbonden. De deken van Weert celebreerde de Hoogmis. De groote kloosterpoort was met tromfbogen versierd; de toeloop des volks groot.

Na 1839 onder Noord-Nederland.

1839, 5 Nov. Opening van het graf van Philips de Montmorency in de parochiekerk te Weert voor het hoogaltaar, op last der kerkfabriek in tegenwoordigheid van kerk- en gemeentebestuur. J. P. Severyns toen kapellaan, later pastoor te St. Maartensvoeren onderzocht het graf. (Eigenhandige brief aan den Z Eerw. Heer Habets).

1842, 15 Mei. Willem II, komt 's morgens tegen 7½ uur uit Roermond te Weert, en bezichtigt de gebouwen o. a. het klooster der Minderbroeders.

1868. De kapel van Swartbroeck van de parochie Weert gescheiden, behalve voor de inzegening der huwoltjen.

---

(1) Het klooster werd door Jakob I van Horne, op aansporen zijner vrouw Joanna van Meurs opgericht; deze verkreeg in Oct. 1461, van den Luikschen bisschop Lud. de Bourbon, ingevolge pauselijke Bulle van 2 Juli van dat jaar hiertoe machtiging. Kerk en kerkhof werden, met verlof van voornoemden bisschop, 30 Mei 1462 door Judocus, bisschop van Hieropolis, suffragaan van David van Bourgondiën bisschop van Utrecht ter eere van St. Hieronymus ingewijd. In 1710 werd door den gardiaan Bonaventura Ververs alles vernieuwd op één pand in de kerk na. Een afb. vindt men in GORTHALS' *Histoire de la maison Hornes*, 1848, p. 117; in den linker benedenhoek „Lith. J. Lots” en in den rechter ben. hoek „P. Wulleman fecit”.

1867, 29 Juni. De Canonizatie der twee Weertsche martelaren Hieronymus en Antonius van Weert te Brielle door Lumey ter dood gebracht, plechtig gevierd.

1867, 16 Juli. De nieuwe brug over de Zuid-Willemsvaart wordt ingewijd.

1879, 2 Juni. Opening der lijn Gladbach—Antwerpen, sectie Roermond tot aan de Belgische grens bij Hamont voor goederenvervoer en 30 Juli daarop voor personen.

1888—1889. De parochiekerk met een hoogen houten toren voorzien door den bouwkundige J. Kayser.

